

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
2023 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАН

2023 ОНЫ 6 ДУГААР САРЫН 30-НЫ ӨДӨР, БААСАН ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

ХУРАЛДААН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХЭЛТЭС

Та хуралдааны тэмдэглэлийн цахим хувьтай дараах
QR кодыг уншуулан танилцах боломжтой.

НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛИЙН АГУУЛГА
2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр, Баасан гараг

Хуралдааны тэмдэглэлийн агуулга	1
Хуралдааны товч тэмдэглэл:	2 - 39
Хуралдааны дэлгэрэнгүй тэмдэглэл:	40 - 154

1.	“Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөр батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл /Засгийн газар 2023.06.16-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	42 - 53
2.	Үндэсний их баяр наадмын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Хөдөлмөрийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.23-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	53 - 65
3.	Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүд болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2023.06.19-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	66 - 88
4.	Эмийн үнийн өсөлтийн шалтгаан, нөхцөлийг хянан шалгах асуудлаар “Хянан шалгах түр хороо байгуулах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэн нарын 28 гишүүн 2023.06.09-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн/	88 - 89
5.	Хувийн нэмэлт тэтгэврийн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.10.15-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг, үргэлжилнэ/	89 - 92
6.	Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Дээд боловсролын тухай хуулийн төсөл болон Судалгааны их сургуулийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	93 - 121
7.	Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	122 - 150
8.	Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	150 - 154

ХУРАЛДААНЫ ТОВЧ ТЭМДЭГЛЭЛ

Долоо.Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд сайд Г.Ганбаяр,

Боловсролын ерөнхий газрын дарга Т.Ням-Очир, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Сургуулийн өмнөх боловсролын хэлтсийн дарга Ж.Мягмар, мөн яамны Дээд болон мэргэжлийн боловсролын бодлогын удирдлага зохицуулалтын газрын дарга Х.Тамир, Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын дарга О.Хуягцогт, Боловсролын бодлого төлөвлөлтийн газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч А.Цолмон, Мэргэжлийн боловсрол сургалтын хэлтсийн дарга А.Халиунаа, Хууль, эрх зүйн хэлтсийн ахлах шинжээч Ч.Баярмаа, Боловсролын нэгдсэн бодлого төлөвлөлтийн газрын шинжээч Ж.Нарантуяа, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын орон тооны бус зөвлөх Д.Билгүүдэй, Боловсрол судалгааны үндэсний хүрээлэнгийн секторын эрхлэгч У.Туяа, Шинжлэх ухааны академийн Философийн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, шинжлэх ухааны доктор, профессор Ш.Ариунаа, Монгол Улсын Боловсролын их сургуулийн багш Э.Чойсүрэн, Монголын боловсрол, шинжлэх ухааны үйлдвэрчний эвлэлийн холбооны дарга З.Цогтгэрэл, Монголын хувийн хэвшлийн бага, дунд сургуулиудын холбооны тэргүүн Н.Номин, Хувийн цэцэрлэгийн үүсгэн байгуулагчдын холбооны тэргүүн А.Цэнгэл, “Бүх нийтийн боловсролын төлөө” Иргэний нийгмийн үндэсний эвслийн ерөнхий зохицуулагч Д.Тунгалаг нар оролцов.

Хуралдаанд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Хууль, эрх зүйн газрын дарга Н.Мягмар, мөн газрын Зөвлөхүүдийн албаны зөвлөх Б.Баярмаа, Р.Болормаа, мөн газрын Байнгын хорооны асуудал хариуцсан хэлтсийн дарга Д.Энхбат, мөн хэлтсийн Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо хариуцсан ахлах зөвлөх Л.Лхагвасүрэн, референт А.Хонгорзул, Н.Монголмаа нар байлцав.

Төслийг анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооноос гаргасан санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Жаргалмаа танилцуулав.

Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар 16 цаг 32 минутаас хуралдааныг даргалав.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн, М.Оюунчимэг, Ж.Чинбүрэн, Ц.Туваан нарын тавьсан асуултад ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Дамдинням, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Боловсрол шинжлэх ухааны дэд сайд Г.Ганбаяр, мөн яамны Мэргэжлийн боловсрол сургалтын хэлтсийн дарга А.Халиунаа нар хариулж, тайлбар хийв.

Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төслийн талаар Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны дэмжсэн санал:

Г.Занданшатар: 1.Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Дамдинням, Г.Амартүвшин, Ё.Баатарбилэг, Э.Батшугар, Б.Баярсайхан, Х.Булгантуяа, Х.Ганхуяг, Б.Жаргалмаа, Ц.Мөнх-Оргил, Г.Мөнхцэцэг, Ц.Мөнхцэцэг, Б.Пүрэвдорж, Ч.Ундрэм, С.Чинзориг, Т.Энхтүвшин /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/ нарын гаргасан, Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4 дэх заалтын “ахисан түвшний чадамжийг” гэснийг “чадамжийг” гэж, 3.1.9 дэх заалтын “богино хугацааны сургалтыг” гэснийг “сургалтыг” гэж, 3.1.11 дэх заалтын “өмнө эзэмшсэн мэдлэг” гэснийг

“эзэмшсэн мэдлэг, ур чадвар” гэж, “мэдлэг, ур чадварыг” гэснийг “чадамжийг” гэж өөрчилж, 3.1.12 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“3.1.12.“дадлагажуулагч” гэж суралцагчийг үйлдвэрлэлийн орчинд дагалдуулан сургах, ур чадвар эзэмшүүлэх үүрэг бүхий арга зүйн сургалтад хамрагдсан ажилтныг.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	24
Татгалзсан:	14
Бүгд:	38

63.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

2.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“4.1.Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зорилго нь нийгмийн хөгжил, эдийн засгийн бүтээмжийг дэмжих, хөдөлмөрийн зах зээл, ур чадварын эрэлт, шаардлагад нийцсэн мэргэжлийн ур чадвар бүхий иргэн бэлтгэж, мэргэшлийн түвшин ахиулах, тасралтгүй хөгжих хэрэгцээг хангахад оршино.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	24
Татгалзсан:	14
Бүгд:	38

63.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

3.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2, 5.1.3 дахь заалт, 5.1.4 дэх заалтын “нийгмийн” гэснийг тус тус төслөөс хасаж, доор дурдсан агуулгатай 5.1.5, 5.1.6 дахь заалт нэмэх:

“5.1.5.хөгжлийн бодлогод нийцсэн байх;

5.1.6.хөдөлмөр эрхлэлт, ур чадварын хөгжлийг дэмжсэн байх.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	25
Татгалзсан:	13
Бүгд:	38

65.8 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.7 дахь хэсгийн “6.3,” гэснийг төслөөс хасаж, 6.2 дахь хэсгийн “бие даан ажил” гэснийг “хувиараа” гэж /цаашид тохиолдол бүрд/, 6.5 дахь хэсгийн “хэмжих ба багц цагийг дараагийн түвшний боловсролд тооцож дүйцүүлнэ” гэснийг “тооцох бөгөөд дараагийн боловсролын түвшинд дүйцүүлнэ” гэж, 6.6 дахь хэсгийн “багц цаг” гэснийг “Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын багц цаг” гэж, 6.8 дахь хэсгийн “ажил олгогчийн” гэснийг “түншлэлийн” гэж өөрчилж, 6.14 дэх хэсгийн “тусгай” гэснийг хасах гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 4 дэх саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Мөнхцэцэг санал хэлэв.

Г.Занданшатар: 5.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсгийн “тавигдах” гэснийг “тавих нийтлэг” гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	26
Татгалзсан:	13
Бүгд:	39

66.7 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 8 дугаар зүйлийн гарчгийн “Үнэлгээ, баталгаажуулалт” гэснийг “Чанарын баталгаажуулалт” гэж, 8.2 дахь хэсгийн “Хүний өмнөх мэдлэг, ур чадвар, чадамжийг” гэснийг “Эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварыг” гэж өөрчилж, 8.1 дэх хэсгийн “суралцагч” гэсний өмнө “мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын” гэж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7 дахь хэсгийг нэмэх.

“8.3.Мэргэжлийн сургалтын байгууллагын төгсөгчийн чадамжийг үнэлэх, баталгаажуулах, гэрчилгээжүүлэх журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

8.4.Магадлан итгэмжлэлийг Боловсролын ерөнхий хуулийн 17.12-т заасан байгууллага мөн хуулийн 30.1.12-т заасан журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.

8.5.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг таван жил тутам магадлан итгэмжилнэ.

8.6.Боловсролын ерөнхий хуулийн 29.1.8-д заасан мэргэжлийн болон техникийн боловсролы эрэлттэй, тэргүүлэх мэргэжлийн хөтөлбөрийг заавал магадлан итгэмжилнэ.

8.7.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага Боловсролын ерөнхий хуулийн 40.7-д заасны дагуу дотоод чанарын баталгаажуулалтыг хэрэгжүүлнэ.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 6 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Г.Занданшатар: 7.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсгийн “түвшинтэй” гэснийг “ангилалтай” гэж, 9.14 дэх хэсгийн “дадлагын баазад” гэснийг “чадамжийн төв, дадлагын баазад” гэж, 9.15 дахь хэсгийн “төв, бааз, аж ахуй” гэснийг “чадамжийн төв, дадлагын бааз, туслах аж ахуй” гэж өөрчилж, 9.12, 9.13 дахь хэсгийг нэгтгэн доор дурдсан агуулгатай 9.12 дахь хэсэг болгон өөрчлөн найруулж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 9.17 дахь хэсэг нэмэх:

“9.12.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага харьяалалтай чадамжийн төв, салбар дундын дадлагын бааз, гарааны компани, бизнес инкубатор төв, туслах аж ахуйтай байж болно.

9.17.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага дотуур байртай байж болно. Дотуур байранд тавих шаардлагыг стандарт, техникийн зохицуулалтаар тогтооно.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 27
Татгалзсан: 12
Бүгд: 39

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

8.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.2 дахь заалтын “чанартай” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 30.1.31-д заасан журмын дагуу гэж, 10.1.3 дахь заалтын “байгууллагаар дамжуулан” гэснийг “энэ хуулийн 9.12-т заасан байгууллагаар дамжуулан” гэж, 10.1.8 дахь заалтын “гэрээ хэлэлцээр байгуулах” гэснийг “хамтран ажиллах” гэж, 10.1.9 дэх заалтын “туслах /дэмжлэг үзүүлэх/” гэснийг “дэмжлэг үзүүлэх” гэж өөрчилж, 10.1.3 дахь заалтын “судалгаа хийх” гэсний дараа “зөвлөн туслах” гэж, 10.1.10 дахь заалтын “хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жөндөрийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж /цаашид тохиолдол бүрд/ нэмж, 10.1.4 дэх заалтыг төслөөс хасаж, 10.1.5 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, төсөлд 10.1.12 дахь заалтыг нэмэх:

“10.1.5.эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварын үнэлгээг түншлэгч талтай хамтран зохион байгуулах;

10.1.12.түншлэлийг хэрэгжүүлэх.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 24
Татгалзсан: 15
Бүгд: 39

61.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3 дахь хэсгийн “63.1, 63.2, 63.3 дахь заалтад” гэснийг “63 дугаар зүйлд заасныг” гэж өөрчилж, төслөөс 11.6 дахь хэсгийн “хяналт тавьж,” гэснийг хасах гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 9 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Г.Занданшатар: 10.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 12 дугаар зүйлийн 12.3, 12.5, 12.6 дахь хэсгийг төслөөс хасаж доор дурдсан агуулгатай 12.9 дэх хэсэг нэмэх:

“12.9.Дээд боловсролын тухай хуулийн 5.8-д заасан шаталсан сургалттай хөгжмийн дээд боловсролын сургалтын байгууллагын элсэгчид энэ хуулийн 12.1, 12.2 дахь хэсэг хамаарахгүй.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 27
Татгалзсан: 12
Бүгд: 39

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

11.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсгийн “хөтөлбөрийг эзэмшсэн иргэнд гэснийг “байгууллагыг төгсөгчид” гэж, 13.2 дахь хэсгийн “Иргэний албан бус боловсрол, амьдралын орчинд суралцаж эзэмшсэн чадамжийг” гэснийг

“эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварыг” гэж, мөн хэсгийн “13.1.1, 13.1.2” гэснийг “13.1” гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	26
Татгалзсан:	13
Бүгд:	39

66.7 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

12.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “5” гэсний “3” гэж, 14.3 дахь хэсгийн “дээд түвшний чадамжтай” гэснийг “өндөр ур чадвартай” гэж, 14.2, 14.3 дахь хэсгийн “багшлах эрхтэй” гэснийг “багшлах эрхийн гэрчилгээтэй” гэж өөрчилж, төсөлд доор дурдсан агуулгатай 14.4 дэх хэсэг нэмэх:

“14.4.Багшийн мэдлэг, ур чадварын үнэлгээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, мэргэжлийн холбоо, ажил олгогч, сургалтын байгууллагатай хамтран дөрвөн жил тутам зохион байгуулна.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	27
Татгалзсан:	12
Бүгд:	39

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

13.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 16 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 16.1.3 дахь заалт нэмэх:

“16.1.3.мэргэжлийн боловсролын сургууль, политехник коллежийн захирал, сургалтын менежер, нийгмийн ажилтан, дотуур байрын багш, арга зүйч, номын санч, эмч, хоол зүйч, тогооч, сэтгэл зүйч, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн мэргэжилтэнд эхний тав дахь жил болон дараагийн гурав дахь жил тутамд нэг удаа зургаан сарын үндсэн цалинтай нь тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг ажиллаж байгаа боловсролын сургалтын байгууллагаас олгох.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	24
Татгалзсан:	15
Бүгд:	39

61.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

14.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.1 дэх заалтын “хангагдсан” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жендэрийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж, 17.2.1 дэх заалтын “сургалтын байгууллагын” гэсний өмнө “үйлдвэрлэлийн болон” гэж нэмж, 17.1.6 дахь заалтын “11.4” гэснийг “11.3” гэж, 17.2.5 дахь заалтын “явцад” гэснийг “үед” гэж өөрчилж, 17.2.1 дэх заалтын “байгууллагын” гэснийг, 17.2.3 дахь заалтыг төслөөс тус тус хасаж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 17.3, 17.4 дэх хэсэг нэмэх:

“17.3.Суралцагч элссэн хөтөлбөрөөр суралцах хугацаандаа тухайн чиглэлийн мэргэжлийн бусад хөтөлбөрт суралцаж, хос мэргэжил эзэмшиж болно.

17.4.Суралцагч энэ хуулийн 17.3-т заасан ижил чиглэлийн мэргэжлийн хөтөлбөрт хамрагдах тохиолдолд сургалтын төлбөр төлөх бөгөөд тэтгэлгийг давхардуулан олгохгүй.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25

Татгалзсан: 14

Бүгд: 39

64.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

15.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.2.1 дэх заалтын “боловсруулахад оролцох” гэсний дараа “санал болгох” гэж, 19.3.6 дахь заалтын “дадлага сургалтыг” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жендэрийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж нэмж, 19.3.7 дахь заалтын “дадлагажуулагч багшаар” гэснийг “дадлагажуулагчаар” гэж өөрчилж, 19.3.13 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.4, 19.5, 19.6 дахь хэсэг нэмэх:

“19.3.13.дагалдан суралцагчид Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйлд заасны дагуу цалин хөлс олгох.

19.4.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 15.1.4, 15.1.5, 15.1.6, 15.1.9-д заасан зардал, дэмжлэг, хандивыг албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцуулж болно.

19.5.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний онцлогоос хамааран мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг дэмжих санд энэ хуулийн 22.1-д заасан Зөвлөлийн тогтоосон хувь хэмжээгээр санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.

19.6.Хосмог сургалт зохион байгуулсан тохиолдолд ажил олгогчоос болон ажилтнаас төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийг Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 63.3-т заасны дагуу Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас төлнө.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25

Татгалзсан: 15

Бүгд: 40

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

16.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэг, 20.2.1 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 20.2.4 дэх заалт нэмэх:

“20.1.Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын мэдээллийн санг Боловсролын ерөнхий хуулийн 48.9-д заасан журмын дагуу бүрдүүлж ажиллуулна.

20.2.1.хөдөлмөрийн зах зээл дэх ур чадварын эрэлт, нийлүүлэлт, төгсөгчийн хөдөлмөр эрхлэлт, мөшгөх судалгаа, ажил олгогчийн сэтгэл ханамжийн судалгааны мэдээлэл;

20.2.4.мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын, чадамжийн болон үнэлгээний мэдээлэл.” гэсэн саналыг дэмжжэ гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 28
Татгалзсан: 12
Бүгд: 40
70.0 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“21.1.Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын удирдлага нь Боловсролын ерөнхий хуулийн 27.1-т заасан удирдлагын тогтолцооноос бүрдэнэ.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 17 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 22 дугаар зүйлийн “Үндэсний зөвлөл” гэснийг “Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зөвлөл” гэж, 22.1 дэх хэсгийн “Үндэсний зөвлөл” гэснийг “мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зөвлөл /цаашид “зөвлөх” гэх/” гэж, 22.2 дахь хэсгийн “төрийн захиргааны байгууллага” гэснийг “төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж, мөн хэсгийн “бүрдэнэ” гэснийг “бүрдсэн нийт 15 гишүүнтэй байна” гэж, 22.3, 22.5 дахь хэсгийн “Засгийн газар” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 27.4-д заасан Үндэсний зөвлөл” гэж, 22.6 дахь хэсгийн “Засгийн газарт” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 27.4-т заасан Үндэсний зөвлөлд” гэж өөрчилж, төслийн 22.9.5 дахь заалтын “засгийн” гэсний дараа “эрэлттэй болон” гэж нэмж, 22.4 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“22.4.Зөвлөлийн даргыг гишүүдийн олонхын саналаар томилогдсон этгээд хэрэгжүүлнэ.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 18 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Туваан, Ж.Сүхбаатар нар үг хэлэв.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 23 дугаар зүйлийн 23.1.8 дахь заалтын “их сургууль, дээд сургуулийн” гэснийг “дээд боловсролын сургалтын байгууллагын” гэж өөрчилж, 23.1.4, 24.1.7 дахь заалтын “тусгай” гэснийг 23.1.8 дахь заалтын “энгийн” гэснийг, мөн зүйлийн 23.1.9 дэх заалтыг хасаж, доор дурдсан агуулгатай 23.1.10 дахь заалт нэмэх:

“23.1.10.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын захирлыг сонгон шалгаруулах журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлах.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 19 дэх саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн үг хэлэв.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1 дэх хэсгийн “хүрээнд” гэсний дараа “Боловсролын ерөнхий хуульд зааснаас гадна” гэж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 24.1.7, 24.1.8 дахь заалт, 24.2 дахь хэсгийг нэмэх:

“24.1.7.багш, ажилтны мэргэжлийн хөгжлийн үйл ажиллагааг түншлэгч талуудтай хамтран зохион байгуулах;

24.1.8.багш, ажилтны мэргэжлийн зэрэг олгох, ахиулах, сунгах;

24.2.Энэ хуулийн 24.1.7-д заасан чиг үүргийг Засгийн газрын тухай хуулийн 19.1-д заасан байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 20 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Булгантуяа үг хэлэв.

Г.Занданшатар: 21.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 25 дугаар зүйлийн “25.2.1-25.2.10” дахь заалтын дугаарлалтыг “25.1.1-25.1.10” гэж өөрчилж, мөн зүйлийн 25.2.9 дэх заалтыг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	26
Татгалзсан:	14
Бүгд:	40

65.0 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 26 дугаар зүйлийн 26.4 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчилж, төсөлд 26.5.3, 26.5.4, 26.5.5, 26.5.6 дахь заалт, 26.7 дахь хэсгийг нэмэх:

“26.4.Удирдах зөвлөл нь нийт арван нэгэн гишүүнтэй байх бөгөөд төрийн захиргааны төв байгууллагаас гурав, нутгийн захиргааны байгууллагаас гурав, тухайн сургалтын байгууллагын хамт олныг төлөөлөх нэг, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлөөлөх гурав, суралцагчийн нэг төлөөллөөс бүрдэнэ. Удирдах зөвлөлийн бүрэн эрхийн хугацаа дөрвөн жил байна.

26.5.3.мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын тухайн жилийн төсвийн төслийг хэлэлцэх, гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн хуваарилалтыг батлах, үр дүн, чанар, гүйцэтгэлд хяналт тавих;

26.5.4.төсвийн хязгаарт нийцүүлэн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц, орон тооны дээд хязгаар, цалингийн санг тогтоох;

26.5.5.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын захирлыг энэ хуулийн 23.1.10-т заасан журмын дагуу сонгон шалгаруулж, томилох, хууль тогтоомжид заасан үндэслэлээр чөлөөлөх;

26.5.6.боловсролын сургалтын байгууллагын захиралтай байгуулсан гэрээг дүгнэх;

26.7.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн боловсролын сургууль, политехник коллежийн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилно.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 22 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн С.Ганбаатар үг хэлэв.

Г.Занданшатар: 23.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 27 дугаар зүйлийн 27.2.1 дэх заалтын “бакалавр” гэснийг “магистр” гэж, 27.2.2 дахь заалтын “мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага” гэснийг “боловсролын сургалтын байгууллага” гэж, “10-аас” гэснийг “таваас” гэж, “сургалтын менежер, арга зүйч, тэнхимийн эрхлэгчээр 4-өөс” гэснийг “удирдах албан тушаалд гурваас” гэж өөрчилж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 27.5.12, 27.5.13, 27.5.14 дэх заалт нэмэх:

“27.5.12.гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилт, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлогоос багш, ажилтныг урамшуулах, нийгмийн баталгааг хангах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх;

27.5.13.Боловсролын ерөнхий хуулийн 12.9-д заасны дагуу багшийн мэргэжлийн хөгжлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

27.5.14.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 26.2-т заасны дагуу батлагдсан төсвийн 0.5 хувиас доошгүй хэмжээний хөрөнгийг хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн болон үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд зарцуулах.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн үг хэлэв.

Зөвшөөрсөн: 19

Татгалзсан: 22

Бүгд: 41

46.3 хувийн саналаар санал дэмжигдсэнгүй.

24.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.5 дахь хэсгийг төслөөс хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 24

Татгалзсан: 17

Бүгд: 41

58.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

-Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Төслийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.1 дэх заалтын “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан” гэснийг “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас хуваарилсан хөрөнгө” гэж, 29.4.1 дэх заалтын “төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн, техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын” гэснийг “өмчийн хэлбэр үл харгалзан мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын” гэж өөрчилж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 29.3.3, 29.3.4 дэх заалт нэмэх:

“29.3.3.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн, техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын өөрийн болон туслах үйл ажиллагааны орлогын тодорхой хувь;

29.3.4.энэ хуулийн 19.4-т заасны дагуу төвлөрүүлсэн хөрөнгө.” гэсэн ажлын хэсгийн гаргасан 25 дахь саналыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Булгантуяа үг хэлэв.

Г.Занданшатар: 26.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 33 дугаар зүйлийг төслөөс хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн: 24
Татгалзсан: 17
Бүгд: 41
58.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

27.Ажлын хэсгийн гаргасан, Хуулийн төслийн хамт өргөн мэдүүлсэн Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн: 23
Татгалзсан: 18
Бүгд: 41
56.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллоор санал хурааж дууслаа.

Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороонд шилжүүлэв.

Уг асуудлыг 17 цаг 46 минутад хэлэлцэж дуусав.

**Долоо.Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн
Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн
шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн
хуулийн төслүүд**

/Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулъя.

Төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн Бадарчийн Жаргалмаа танилцуулна. Таныг индэрт урьж байна.

Б.Жаргалмаа: Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2022 оны 8 дугаар сарын 30-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Улсын Их Хурал 2022 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Боловсрол, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо 2023 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдрийн хуралдаанаараа Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг

явуулж, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу зүйл бүрээр нь хэлэлцэн, дараах санал, дүгнэлт гаргасныг Та бүхэндээ танилцуулж байна. Үүнд:

1.Сургалтын байгууллагын бие даасан байдлыг хангаж, дэргэдээ гарааны компани байгуулах, үр дүнд суурилсан удирдлага, санхүүжилтийн шинэ тогтолцоог нэвтрүүлэх, мэргэжлийн өөрийн өртөгт суурилсан нэг суралцагчид ногдох хувьсах зардлаар санхүүжүүлэх.

2.Багш хүний нөөцийн цацралтгүй хөгжлийг дэмжих, багш бэлтгэх тогтолцоо бүрдүүлэх, мэргэжлийн багш жил бүр аж ахуйн нэгж, байгууллагад дадлага хийж ур чадвараа дээшлүүлэх, өөрийн судалгаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үр дүнд бий болсон бүтээл, бүтээгдэхүүний орлогоос хувь ногдол, ашиг хүртэх.

3.Бүс, орон нутгийн хөгжлийн төлөвлөлт, эдийн засгийн бүтэц, үйлдвэржилт, онцлог зэрэгтэй уялдуулан сургалтын байгууллагыг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх.

4.Иргэн гадаад, дотоодын сургалт, үйлдвэрлэл, амьдралын орчноос олж авсан мэдлэг, ур чадвараа үнэлүүлж зохих түвшний чадамжийн гэрчилгээ, мэргэжлийн үнэмлэх, диплом авч хөдөлмөр эрхлэх боломжийг өргөжүүлэх.

5.Ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчин болон сургалтын байгууллагыг түшиглэн хосмог, уян хатан, нээлттэй сургалтын тогтолцоог бүрдүүлэх.

6.Хувийн хэвшил, мэргэжлийн холбоод, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хамтын оролцоог нэмэгдүүлж, түншлэлд суурилсан тогтолцоог бүрдүүлэхээр зохицууллаа.

Хэлэлцүүлэгт бэлтгэх үүрэг бүхий ажлын хэсгээс гарсан зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллоор санал хурааж Байнгын хорооны гишүүдийн олонх нь дэмжлээ.

Төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүдээс асуулт болон санал гараагүй болно.

Мэргэжлийн болон техникийн нийтийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн талаар ажлын хэсгээс гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг Та бүхэндээ хүргэсэн болно.

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны санал, дүгнэлт зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

Л.Мөнхбаатар: Б.Жаргалмаа гишүүнд баярлалаа.

Ажлын хэсэг бол өмнөх хуулийн ажлын хэсэг хэвээрээ байгаа.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан асуулт асуух гишүүн байна уу? М.Оюунчимэг, Ж.Чинбүрэн гишүүнээр тасаллаа.

Монгол Ардын намын бүлгийн дарга Дуламдоржийн Тогтохсүрэн асуултаа асууя.

Д.Тогтохсүрэн: Мэргэжлийн боловсролын хуульд би хоёр зүйлийг тодруулъя гэж бодоод байгаа юм.

Хэлэлцэх эсэхийг ярих үед нь би бас санал хэлсэн. Тэгээд тэр санал тусаж уу, үгүй юу гэж би асуух гээд байгаа юм.

Мэргэжлийн боловсролд хийх бид нарын хамгийн том шинэчлэл бол хөдөлмөрийн зах зээлтэйгээ холбож өгөх асуудал байгаа юм. Ажил олгогчтойгоо холбож өгөх асуудал байгаа юм.

Танхимын сургалт, үйлдвэрлэлийн сургалт хоёрыг хамтатган явуулдаг систем рүү оруулах ёстой байгаа юм. Өнөөгийнх шиг нэг тэтгэмжийн хэдэн төгрөгт нь болж явдаг системээ бүрэн халах ёстой байгаа юм.

Өнөөдөр манай эдийн засгийн салбаруудад хамгийн тулгамдаж байгаа юм бол ажиллах хүчний асуудал байгаа. Тэр дотроо мэргэжилтэй ажиллах хүчний асуудал байгаа.

Дээд боловсрол эзэмшсэн ажилгүйчүүд өнөөдөр дүүрэн байгаа. Монгол даяараа байгаа. Мэргэжлийн ажил чинь олдохоо больчихсон байгаа.

Тийм учраас энэ мэргэжлийн боловсролын хууль дээр бид зарчмын

маш том шинэчлэл хийх ёстой гэж бодож байгаа. Тэгэхийн тулд нэгдүгээрт би тогтолцоон дээр нь санал хэлсэн юм.

Энэ мэргэжлийн боловсролыг бэлтгэхдээ нэгдүгээрт би аймаг, нийслэл буюу засаг захиргааны нэгжээ дагасан тэдний хөдөлмөрийн зах зээлд тулгуурласан нэг тогтолцоо байх ёстой гэж бодож байгаа. Сургалтын тогтолцоо нь.

Хоёр дахь нь, мэргэжлийн холбоодыг дагасан тогтолцоо байх ёстой. Жишээ нь, Тариаланчдын холбооны МСҮТ_[мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв] ч юм уу. Хөнгөн үйлдвэрийнхний МСҮТ хэд байдаг юм. Улсын хэмжээнд ч юм уу. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийнхний МСҮТ хэд байдаг юм гээд ингээд үүнийг дагасан тогтолцоо байх ёстой гэж бодож байгаа. Үүнийг яг энэ хуульд яаж тусгасан бэ? Ажлын хэсэг.

Хоёр. Энэ МСҮТ-д суралцагчдын хувьд хугацааны асуудал байгаа юм. Суралцах хугацааны асуудал. Үүний 50-иас доошгүй хувь нь би үйлдвэрлэлийн дадлага байх ёстой гэж боддог юм. Энэ чинь үйлдвэрлэлдээ суралцдаг ажил болохоос, танхимд суралцдагаас илүү үйлдвэрлэлдээ суралцдаг ажил байхгүй юу.

Тийм учраас нийт суралцагчдын хугацаа ямар байгаа вэ? Тэр дотроо үйлдвэрлэлийн дадлагын хугацаа нь ямар байгаа вэ? Тэр нь ямар ямар хугацаатай байх вэ?

Би бүр тэгж боддог байхгүй юу. 3 сар танхим хийгээд л, 3 сар үйлдвэрлэлд явах ёстой. Ингэж байж л энэ өөрөө жинхэнэ бид мэргэжлийн ажилчдыг бэлтгэнэ.

Гурав дахь юм нь, ажил олгогчдын захиалгаар хийж байгааг яаж хийх вэ гэдэг ийм гурван зүйлийг би ажлын хэсгээс асууя гэж бодож байна. Баярлалаа.

Л.Мөнхбаатар: Асуултад хариулъя. Хэн хариулах вэ? Ажлын хэсгийн ахлагч Гонгорын Дамдинням хариулъя. Ажлын хэсэг нэмж хариулж болно.

Г.Дамдинням: Д.Тогтохсүрэн дарга мэргэжлийн боловсрол дээр энэ хуулийн төсөл эхэлснээс нь хойш ерөөсөө яг л үүнийг л яриад байгаа л даа.

Тэгээд энэ үндсэндээ дэлхийд байдаг ерөөсөө хамгийн оновчтой загвар нь энэ юм билээ. Герман, Австрали, Канад гээд орнуудад байдаг хамгийн зөв зарчим бол энэ юм билээ.

Ажлын байрны чиг баримжаатай мэргэжлийн боловсролыг л бид хийх зорилгоор хийсэн.

Хамгийн нэгдүгээрт Д.Тогтохсүрэн даргын тэр сургалтын хугацаатай холбоотой асуудал дээр. Өөрөөр хэлбэл дадлагын хугацаа хэр юм, танхимын сургалт хэр юм гэдэг дээр 30, 70-ын харьцаатайгаар бид хууль дээр тусгаж өгсөн.

30 хувь танхим, 70 хувь дадлагын баазтай.

Хоёрдугаарт, таны асуултад хариулахад аж ахуйн нэгжүүдийн эрх үүрэгтэй холбоотой асуудлуудыг зааж өгсөн. Энд захиалгын ангиуд байж болно.

Тэгээд ер нь бид яг энэ ажил олгогчдын оролцоог төлөөлөн удирдах зөвлөл болон мэргэжлийн зэрэг, цол олгох, шалгалт авах. Өөрөөр хэлбэл энэ

процессынхоо эхлэл, төгсгөл хоёрт нь маш сайн тодорхой тавьж өгсөн. Өөрөөр хэлбэл аль мэргэжлээр сургах юм, хэн ажилд авах юм, хэн дадлага хийлгэх юм, ямар цалин төлөх юм гэдгийг таны хэлээд байгаа зарчмаар бид суулгаж өгсөн байгаа.

Л.Мөнхбаатар: Хариулт хангалттай юу? Ажлын хэсэг нэмээд хариулчих. Дэд сайд хариулах уу? 82 дугаар микрофоныг өгье.

Г.Ганбаяр: Д.Тогтохсүрэн гишүүний асуултад хариулья.

Таны хэлж байгаа шиг түншлэлд суурилсан аж ахуйн нэгжийн оролцоог хангасан захиалгат болоод сургалтын хөтөлбөр агуулгад нь хүртэл тэд нарыг оролцуулсан оролцоог нь хангасан ийм зохицуулалтыг энэ хууль дээр ер нь түлхүү оруулж өгсөн ийм байдалтай хуулийн төсөл орж ирж байгаа.

Мэргэжлийн холбоод байгаа. Түншлэл гэдэг дотор мэргэжлийн холбоод нь ч орж байгаа, аж ахуйн нэгж, байгууллагууд нь ч орж байгаа. Холбоодуудыг бүгдийг нь бид хамруулахаар тооцож байгаа.

Г.Занданшатар: Мөнхөөгийн Оюунчимэг гишүүн асуулт асууна.

М.Оюунчимэг: Сая Д.Тогтохсүрэн гишүүний асууж байгаа асуулт өөрөө маш чухал асуулт.

Ер нь өнөөдөр манай Монгол Улсын хөдөлмөрийн зах зээл бараг унтамхай байдалтай явж ирж байна. Бид мэднэ. Жишээлбэл, 2008-2012 онд гээд үзэхэд хөдөлмөрийн зах зээл үнэхээр ингээд ёстой яралзана гэдэг шиг л байж байсан. Өнөөдөр ингээд бүр унтам болчихсон.

Би 2020 онд Нийгмийн бодлогын байнгын хорооны даргын томилогдсоныхоо дараахан бүх МСҮТ-ийн захирлуудыг хөдөө орон нутаг, дээрээс нь аж ахуй эрхлэгчид, ажил олгогчдыг бүгдийг нь уриад том уулзалт зохион байгуулахад хоорондын уялдаа холбоо бараг байхгүй.

Тэгээд 33 мянган ажлын байрны захиалга дараа нь өгч байсан. Яг энэ хөдөлмөрийн зах зээл дээр хэрэгцээтэй ийм ийм гээд. Тэгээд тэр мэдээллүүдийг нь тухайн коллеж нөгөө комууд руу нь явуулсан. Тэгээд тэр нь эргээд яасан нь мэдээллээ өгнө гээд тэгээд л нөгөө Боловсролын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хоорондын уялдаа холбоо байхгүйгээс тэгээд энэ ингээд л мэдээлэлгүй орхигдчихоод байгаа байхгүй юу.

Тэгэхээр бид бүгд мэдэж байгаа. Өнөөдөр Герман, Монголын технологийн дээд сургууль гээд техникийн дээд сургууль ямар мундаг сургууль байна. Тийм ээ. Тэр нь сургалт, дадлага, үйлдвэрлэл зэрэг явчихдаг.

Тэрийг төгссөн гэсэн хүүхэд бүхэн бараг ажлын байртай болж байна. Бараг захиалгаар тэр Герман, Монголын технологийн дээд төгссөн бол манайх ажилд авна гээд булаацалдаж байна л даа.

Яг үүн шиг мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвүүдийг том том компаниудтай уяж өгөөд шууд үйлдвэрлэл, дадлага руу явуулчихдаг байсан л даа.

Одоо энэ дээр 9 жил байдгийг шууд 12 жил буюу ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхэдтэй яг адилхан 12 дугаар анги төгсөх жил.

Уг нь бид бас өмнө нь МСҮТ-ийн хууль орж ирж байхад маргалдаад, жишээ нь мундаг гагнуурчин болох хүүхдэд 9, 10, 11, 12 дугаар ангидаа хайран хоёр, гурван жил тэр физик, математик ч гэдэг юм уу, эсвэл тийм юм үзээд цаг үрээд яах юм бэ. Яг өөрийнхөө сонирхож байгаа чиглэлээрээ нарийсаад дадлагажаад, энэ чиглэлээрээ явсан нь тэр хүний ч амьдралд хэрэгтэй, улс орны эдийн засагт ч хэрэгтэй, хөдөлмөрийн зах зээлд ч хэрэгтэй гээд бид ярьж байсан.

Одоо тэгээд энэ хуулиар 9 жилийг 12 жил болгоод ороод ирчхэж байгаа юм байна л даа.

Тэгээд яг саяын хэлээд байгаа. Бид энэ мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв буюу ажиллах хүчин бэлтгэх маш том дэд бүтэц, баазыг заавал ингэж ерөнхий боловсролын сургалтын системтэй шиг ингэж ижил явуулаад байх шаардлага байна уу? Л.Энх-Амгалан сайд аа.

Та өөрөө сая Германд очсон. Бид ажлын шугамаар явсан. Ер нь технологийн сургууль, МСҮТ гэдэг нь хамгийн чухал. Тэгээд үүнийг төгсгөчихсөн хүмүүс нь илүү их ажлын байртай болдог, энд илүү их ач холбогдлоо өгдөг байгаад байна шүү дээ.

Харин их дээд сургуульд тэр сургууль төгсөгчдийн бараг 5, 6-хан хувь нь ороод, ихэнх энэ мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвүүд шиг ийм сургалт, үйлдвэрлэл рүү орчхож байна шүү дээ.

Тэр нь өөрөө өндөр цалин авч байна, хөдөлмөрийн зах зээл рүү орж байна.

Манайх эсрэгээрээ одоо өнөөдөр их, дээд сургуулиудыг нөгөө борооны дараах мөөг шиг олширчихсон гээд. Сая

цэгцэлж эхэлсэн тухай Та түрүүний хуулийн хэлэлцүүлгийн үеэр ярьж байна. Энэ бол сайн.

Одоо харин мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэлийн энэ төвүүдийг жинхэнэ утгаар нь хөгжүүлээд хуулиа яг үүн шиг боловсронгуй болгоод явчихвал зүгээр байна.

Бид энэ дээр маш олон жил ярьж байгаа шүү дээ. Одоо жишээ нь, тэр 8 дугаар ангиа төгссөөд, ТМС, дээр үед Герман, Чех, Оросын Холбооны Улс гээд л явдаг байсан гэсэн.

Тэр хүмүүс маань ирээд жинхэнэ бүтээн байгуулалт хийсэн шүү дээ.

Тэгэхэд тэд балчирдаагүй, нас нь бага байна гээд асуудал үүсгээгүй. Харин ч хөдөлмөрийн зах зээлийг жинхэнэ хөдөлгөж байсан.

Одоо тэгтэл хөдөлмөрлөх хүн байхгүй болчихсон. Ихэнх нь их дээд сургууль төгссөн гэсэн дипломтой. Ажиллах яг тэр захиалгаар хүмүүс бэлтгэгдэх газаргүй болчихоод байна л даа.

Герман, Монголын политехникийн дээд сургууль, Өмнөговийн тэр сувилагчийн сургууль, Хөвсгөл аймагт байгаа МСҮТ тэр аягүй сайн ажиллаж байна шүү дээ. Дарханых. Үнэхээр сонгодог утгаараа ажиллаж байна. Гэхдээ тэнд элсэлт нь бага авдаг. Ийм маягаар л МСҮТ-үүдийг үнэхээр хөхиүлэн дэмжээд. Ёстой нөгөө татаасаар ч дэмжээд, тэнд суралцагчдыг нь ч гэсэн бид өмнө нь 200 мянга гээд л байсан даа.

Г.Занданшатар: Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан хариулна.

Л.Энх-Амгалан: М.Оюунчимэг гишүүн ээ, таны ярьж гол тогтолцооны шинэчлэл яг энэ хуулиар л хийгдэх гэж байна л даа. Тийм ээ.

Тэгээд цөмөөрөө **“ажиллах боловсон хүчин”** гэдэг хуучинсаг ойлголтоосоо салмаар байгаа юм.

Ерөөсөө мэргэжлийн боловсрол, дээд боловсрол чинь “ажиллах боловсон хүчин” бэлдэхгүй байхгүй юу. Ер нь аль ч улс оронд “ажиллах боловсон хүчин” гэдгийг ярихаа больсон. Энэ их хуучирсан ойлголт шүү дээ.

Өнөөдөр тухайн улс оронд бид мэдлэг, ур чадвар, төлөвшил бүхий бүтээлч иргэдийг л бий болгох тогтолцоо нь өөрөө энэ **“мэргэжлийн боловсролын тогтолцоо”** байх ёстой байхгүй юу.

Тэр тусмаа өнөөдрийн **“Аж үйлдвэрийн IV хувьсгал”**, одоо энэ альфа үеийн хүүхдүүдийг бид аль болохоор тэр 12 жилийнх нь тогтолцоогоор нь, бүтнээр нь авч явах. Энэ чинь бүр тийм том тогтолцооны шинэчлэл байгаа юм. М.Оюунчимэг гишүүн ээ.

Тэгэхээр, бид ерөөсөө шууд 9 дүгээр ангиар нь төгсгөөд л 10 дугаар анги руу нь хөдөлмөрийн зах зээл рүү нийлүүлээд байна гэдэг ойлголт маш хуучирсан ойлголт. Маш хуучирсан тогтолцоо.

Өнөөдөр асуудал юундаа байна вэ гэхээр манай МСҮТ төгссөн хүүхдүүд, дээд боловсрол төгссөн хүүхдүүд ур чадварын хомсдол, ур чадварын эрэлт, нийлүүлэлтээ давж гарч чадахаа больчихсон байгаа байхгүй юу.

Одоо энэ дээр **“Хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаа”** гээд жил бүхэн гардаг

тойм байгаа. Энэ судалгаан дээр яг ажил олгогч нараас хүсэж байгаа тэр ур чадваруудыг ерөөсөө энэ техникийн боловсрол, дээд боловсрол чинь ерөөсөө олгож чадахгүй байна. Олгож чадахгүй байна.

Манайх чинь их сонин болчихсон шүү дээ. Нэг талдаа 70, 80 мянган хүн ажилгүй гэж байгаа мөртлөө нөгөө талдаа 30, 40 мянган ажлын байрны хомсдол бий болчихсон. Хомсдол бий болчихсон.

Гэтэл тэнд яагаад хүмүүс очиж ажиллахгүй байгаа юм гэхээр ажлын үнэлэмжийн асуудлуудаа бид ер нь монгол хүний нэг цагт ямар бүтээмжтэй, ямар үнэлгээтэй чадварлаг иргэдийг бэлдэх ёстой юм бэ гэдэг дээрээ л бид яримаар юм билээ.

Одоо жишээ нь, Ноос, ноолуурын холбоо юу билээ 3 мянган хүний ажлын байрны захиалга өгч байна гэж байна. Ноос, ноолуурын холбоо.

Тэгэхээр тэр ажлын байрных нь цалин нь өөрөө 600-хан мянган төгрөг, 700-хан мянган төгрөгийн цалинтай ажлын байр санал болгохоор өнөөдөр ямар хүн тэнд очиж ажиллах вэ.

Тэгэхээр одоо бид цаашдаа мэргэжлийн боловсролын тогтолцоон дээр мэргэжлийн хөтөлбөр бүхэн өөрийнхөө өртөгтэй байя.

Гагнуурчныг өөр өртгөөр бэлддэг. Тийм ээ. Одоо юу гэдэг юм, мэргэжлийн тогоочийн хөтөлбөрийнх нь өртөг нь өөр өртөг байдаг. Илүү **“энтрепренёр”** чиглэлээр өөрөө ажлын байраа бий болгох. Тийм ээ. Өөрөө бүтээмж.

Одоо бид нар бүтээмжийн асуудал ярих ёстой байхгүй юу. Тийм ээ. Бүтээмжтэй иргэдийг бэлдэх тогтолцоо

чинь **“хосмог сургалтын тогтолцоо”** гэж бид тайлбарлаад байна шүү дээ. Тийм ээ. Дадлагаараа, онолоороо хосмог явж байдаг.

Тэгээд хүүхэд ирээдүйн ажлын байраа өөрөө бий болгодог. Тэр ажлын байран дээр ажил олгогчтойгоо яг эзэн, боолын харьцаагаар биш эрх тэгш харьцаагаар суралцаж явах нэг ийм тогтолцоо руу л бид хийх гээд байна.

Санхүүжилтээр нь, засаглалаар нь, хөтөлбөрөөр нь.../минут дуусав/

Г.Занданшатар: Мөнхөөгийн Оюунчимэг гишүүн.

М.Оюунчимэг: Л.Энх-Амгалан сайд өөрөө хоцрогдчихсон байна шүү дээ. Боловсролын сайд.

Үг дээр тоглолт хийгээд л. Та хүн болгоны асуулт асуухад л бүгдийг нь хоцрогдсон гээд л. **“Боловсон хүчин”**, **“хүний нөөц”**, **“бүтээлч иргэн”** гурвын ялгааг нь маш сайн бид мэднэ.

“Боловсон хүчин” гэдэг ганц үг хэлснээс болж Та хүмүүс хоцрогдсон гэнэ. Үг дээр тоглож болохгүй шүү дээ. Та ч гэсэн боловсон хүчний нөөцгүй болчихоод байна гээд дөнгөж сая 70 мянга, 80 мянга гээд л ярьж байна. Тэгвэл та өөрөө бас хоцрогдчихсон юм байна шүү дээ.

Би бол мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвүүдийг хөдөлмөрийн зах зээлд **“бүтээлч иргэд”** болгох. Тэр нь өөрөө үнэлэгддэг байх. Та сая үнэлэмжийн тухай ярьж байна.

Сая Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс үүгээрээ маш үлгэр жишээ. Хэлж байна шүү дээ. Хөдөлмөрийн зах зээлийг эрэлт хэрэгцээтэй мэргэжлээр

сургах, тэр хүн нь өөрөө хөдөлмөрийн үнэлэмжтэй байхад энэ МСҮТ буюу мэргэжилийн сургалт, үйлдвэрлэл, техникийн сургуулиуд асар өндөр ач холбогдолтой. Энэ өөрөө танай хүний нөөцийг чинь бэлдэнэ. Хүний нөөц буюу таны яриад байгаа тэр хоцрогдсон боловсон хүчнийг чинь бэлдэнэ гэж ярьж байна л даа.

Тэгэхээр 12 дугаар анги хүртлээ суучихсан байх.../минут дуусав/

Г.Занданшатар: Санал хэллээ. Яах вэ, би гүйцээгээд л өгчихье.

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд боловсролтой, шинжлэх ухаанчаар мэтгэлцэнэ шүү.

Хоцрогдсон, хоцрогдсонгүйгээ яриад байх юм бол энэ хэлэлцүүлэг мөд дуусахгүй. Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн гишүүн.

Ж.Чинбүрэн: Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн асуудал үнэхээр тулгамдаж байгаа. Тэр дотроо бакалавр зэргээр төгсдөг сувилахуйн мэргэжлийн улсуудтай сая 5 сард бүтэн 21 аймаг, 9 дүүргээр уулзахад гол ярьж байгаа зүйл ажлын ачаалал.

Хуучин ажил хуваарилалтууд, асрагч энэ тэр гэж байхад бас ажлаа хуваарилаад хийдэг байсан. Тэр тогтолцоо. Одоо бүх ачаалал сувилагч нар дээр ирсэн.

Тэгэхээр хуулийн төсөлд **“сувилагчийн туслагч”** гэдэг мэргэжил дээр хэр ахиц гарах бол оо?

Тэгэхээр энэ тал дээр ажлын албанаас ямар дэвшлүүд гарч болох вэ гэдгийг хэлж өгөөч.

Хоёрт, бид **“хөдөлгөөн засалч”** гээд 4 жилээр бакалавр мэргэжлээр төгсгөдөг. Тэгтэл бас курсээр төгсөж байгаа **“бариач”**, **“массажист”** гэдэг ийм мэргэжлүүд байна. Энэ бас их удаан сурдаг.

Тэгэхээр энэ мэргэжлийг ямар хугацаагаар яаж сурах вэ? Энэ дээр бид дэвшил юу гарсан бэ гэдгийг ажлын хэсэг нэг тайлбарлаад өгөхгүй юу гэж хүсэх гэсэн юм. Баярлалаа.

Г.Занданшатар: Ажлын хэсэг. 83.

А.Халиунаа: Ж.Чинбүрэн гишүүний асуултад хариулъя.

“Туслах сувилагч”-аар нэг жилийн хугацаанд мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагуудаар бэлдэж байгаа.

“Эмчилгээний бариа засалч”-аар мөн адил нэг жилийн хугацаанд сургалтыг бэлдэж сургалт явуулж байгаа.

Нийт эмчилгээний бариа засалчаар өнөөдрийн байдлаар 105 суралцагч сураад төгсөж байна. Туслах сувилагчаар 193 төгсөгч төгсөж байгаа.

Энэ хуулийн шинэчлэлээр бид тэргүүлэх эрэлттэй мэргэжлийн чиглэлд зарим эрүүл мэндийн чиглэлийн мэргэжлүүдийг оруулах төлөвтэй байгаа.

Ингэснээр цаашид элсэлт нэмэгдэнэ гэсэн төлөвлөлттэй байна.

Г.Занданшатар: Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн гишүүн тодруулж асууна.

Ж.Чинбүрэн: Би ингэж бодоод байхгүй юу. Жишээлбэл, **“туслах сувилагч”** нэг жил сураад, ажиллаж

байгаад дараа нь **“сувилагч”** болъё гэхэд тодорхой сурсан кредит нь тооцогддог байх. Жишээлбэл, **“массажист”** нь нэг жил сураад төгссөний дараа ажлаа хийж байгаад жинхэнэ нөхөн сэргээх нарийн мэргэжлийн **“хөдөлгөөн засалч”** болоход түүний сурсан кредитэд тооцогддог байх ийм нөхцөлүүд бүрдэх үү, үгүй юу гэдгийг л сонирхоод байгаа юм. Энд хариулж өгөхгүй юу?

Г.Занданшатар: Л.Энх-Амгалан сайд хариулна.

Л.Энх-Амгалан: Ж.Чинбүрэн гишүүн ээ, бидний оруулж ирж байгаа энэ шинэчлэлтээр тэргүүлэх эрэлттэй мэргэжлүүдээ илүү зөв тодорхойлдог болох.

Монгол Улсын хөгжил дэвшилд мэдлэг, ур чадвар шаардсан ямар ажлын байрууд дээр ямар улсуудыг бэлдэх вэ гэдэг асуудал дээр тогтолцооны шинэчлэлтийн асуудал хийж байгаа учраас таны нэг сургуулийн нэг мэргэжлийн гэхээсээ бид зарчмыг нь илүү тодорхой болгож байгаа юм.

Түрүүн би тайлбарлаж байсан. Гагнуурчны хөтөлбөр. Яг түүнтэй адилаар сувилагч гэдэг юм уу, эрүүл мэндийн ажилтнуудын туслах ажилтнууд дээр яг тэр мэргэжилд нь яг ямар хөтөлбөрөөр ямар ур чадварууд суулгах ёстой юм бэ. Тэр нь эргээд ажлын байр дээрээ ямар ур чадвар гарч, тэр ажил олгогчийн хүсэж байгаа ур чадвараар төгсөж чадах юм бэ гэдгийг бид илүү мэргэжил, мэргэжлээр нь нэлээн онцлогтой хөтөлбөрийн өртгүүдийг санхүүжилтийн тогтолцоогоор нь хийж.../минут дуусав/

Г.Занданшатар: 82.

Г.Ганбаяр: Ж.Чинбүрэн гишүүний асуултад нэмээд хариулахад, яг таны хэлж байгаа санаа энэ хуулийн төсөл дээр туссан байгаа буюу мэргэжлийн боловсрол дээр нэг жилийн бариа засалчаар сурч байгаад, хэрвээ үргэлжлүүлээд сувилагчаар бакалавр авъя гэх юм бол энэ нэг жилийн хугацаанд сурсан кредит оноог нь тооцоод, үргэлжлүүлээд сурах буюу 3 жилээр дүйцүүлээд, 3 жилээр бакалавраа авах тэр бололцоог нь бид МСҮТ-ийн болоод дээдийн хууль дээр хоёулан дээр нь оруулаад дүйцүүлэхээр бид зөвшөөрчхөж байгаа.

Тэгэхээр энэ бол нэлээн тийм шинэлэг ахиц дэвшил авчирна буюу салбар дээр мэргэжилтэй ажилтан очиход энэ нь тоо нэмэгдүүлэхэд нэлээн чухал үүрэгтэй ийм хуулийн заалтууд орж ирж байгаа.

Тэгээд гол нь багц хууль гэдгийн гол давуу тал нь энэ байгаа юм. Бусад салбаруудаа дэмжсэн, уялдуулсан.

Г.Занданшатар: Цэвэгдоржийн Туваан гишүүн асуулт асууна.

Ц.Туваан: Энэ чухал хууль.

Тэгээд биднийг 10 жил, 8 жилд сурч байхад зарим багш нар тэгж загнаж байдаг байсан. Та нар олигтойхон сурахгүй бол ТМС_[техник мэргэжлийн сургууль]-Д явуулна шүү гээд.

Тэгээд тэр нь юу гэдэг юм, муу газар муу хүүхэд очдог газар шиг л ийм хандлага байсан.

Тэгээд энэ хандлага одоо ер нь мэдэхгүй. Дээрдсэн юм уу, үгүй юу. Би мэдэхгүй байна.

Манай Төв аймаг дээр гэхэд жишээлбэл Төв аймгийн төв дээр, Эрдэнэ сум дээр, Баянчандмань дээр, Заамар сум дээр 4 МСҮТ, коллеж, политехникийн коллежууд ажиллаж байгаа.

Тэгээд энэ коллежуудаар ороод явахаар яг энэ бодол надад өөрийн эрхгүй бодогддог юм. Бүр нэг хаягдчихсан айлын шоовдор хүүхдүүд шиг. Яам нь ч тоодоггүй. Яам яам дамжуулаад л явж байдаг нэг ийм газар байдаг.

Боловсролын сайд, тэгээд энэ удирдлагууд ер нь хамгийн сүүлд хэзээ Төв аймгийн 4 сургуулиар орсон бэ гэж би асууя.

Ш.Отгонхүү, **Д.Болормаа,** **Б.Жаргалмаа,** тэгээд **Э.Амартүвшин** гээд 4 захирал буюу менежер байна л даа. Би эд нарыг ёстой маш сайн ажиллаж байгаа гэж бодож байна.

Өөрсдийнхөө бүх ажлаа мартаад хуруу хумсаа хуйхлаад ингээд ажиллаж байдаг. Дээрээс нь төсөв, санхүү гэж ерөөсөө олигтой юм ярьдаггүй. Техник, тоног төхөөрөмжийг нь 2015 оноос хойш сольж өгсөн юм байхгүй.

Багш нарынх нь нийгмийн асуудал, цалин цавуу нь бас л тэр нэг шоовдорлогдсон байдалтай орхигдоод байдаг энэ асуудлууд байгаа юм.

Тэгээд тэр МСҮТ, политехник, коллежуудаар ороод явж байхад хэдэн асуудлууд ингээд тавиад байгаа юм.

Энэ бие даасан байдалтай үйл ажиллагаа явуулна гэж яриад байгаа. Энэ яг ямар учиртай юм бэ? Ямар ямар боломж олгох юм.

Тэгээд сургалт нь энэ **“төв сургалт”** гээд л нэг сургалт байгаа.

Явуулдаг. Үүнийг нь Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын авна гээд л тэгж байдаг. Эсвэл Боловсролын яамандаа үлдэнэ гээд л.

Ийм асуудлууд яригдаад байх юм. Энэ ямар учиртай юм?

Дээрээс нь дахиад л нөгөө алагчлал. Багш нарын нөгөө тэдэн жил тутамд гээд. Одоо би бас жилийг нь хэлээд яах вэ? Хүмүүс барьцаад унаж магадгүй нэг нэмэгдлүүд байгаа. Хөдөө орон нутгийн ажилласан.

Үүнийг авдаггүй улсууд байгаа. Үүнийг авдаггүй. Тэр өөр мэргэжил эзэмшсэнээрээ энэ асуудал ингээд орхигдоод байгаа хүмүүсийг яг яаж шийдэж байгаа вэ?

Тэгээд мэргэжлийн сургуулиуд чинь бас ажиллах гээд. Шилдэг менежерүүд байгаа учраас гүйгээд байна. Манай Эрдэнийнхэн бол.

Тэгээд эд нарт энэ хуулийн боломжуудыг нь нээж өгөөч. Ялангуяа бүтээгдэхүүн үйлдвэрлээд янз бүрийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ санаачилж хийгээд үнийгээ борлуулах боломжуудыг нь нээгээд өгчхөөч ээ. Бид нарыг ер нь жоохон ийм хувийн маягийндуу ийм асуудлуудыг шийдээд өгчхөөч гэж байна. Энэ яг ямар байдалтай байгаа юм?

Цалин цавуу, тэр багш нарын нийгмийн байр савтай асуудал дээр нэг асуудал тавиад өгөөч.

Хоёрдугаарт, энэ дээр ерөөсөө л энэ чинь барьж тогтоож байгаа юм чинь тэр тэтгэлгийн л асуудал шүү дээ.

9 дүгээр анги төгссөн хүүхдүүд 2.5 жил төгсөөд сураад явж байгаа. 5 сая төгрөг авдаг. Насанд хүрсэн хүмүүс 5

сарын нэг сая төгрөгийн тэтгэлэг аваад явдаг.

Энэ дээр ер нь ямар бодлого явж байгаа юм. Үүнийг би цаашаа үргэлжлэх үү, яах вэ гэдэг ийм асуултыг нь асууя.

Санхүүгийн хувьд бол эд нар хоёрхий маш тодорхойгүй орж ирдэг. Тэгээд л нэг тийм дутуу гуцуу, одоо нэг өлөн зэлмүүн гэдэг шиг л амьдарч байдаг. Энэ дээр бас энэ хууль дээр ямар бодлого тавьж өгсөн бэ?

Баруунд чинь бол энэ Сингапур энэ тэр чинь, энэ сургуулийг төгссөн хүмүүс чинь хамгийн түрүүнд ажлын байраар хангагддаг. Том компаниуд нь өөрсөд дээрээ ирээд дадлага хийлгэж байгаад үргэлжлүүлээд ажилтан болгоод аваад явчихдаг юм байна лээ шүү дээ. Ийм бодлого ер нь энэ хууль дотор чинь орсон байгаа юу, үгүй юү гэдгийг асууя.

Г.Занданшатар:

Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан сайд хариулъя.

Л.Энх-Амгалан:

Ц.Туваан

гишүүн ээ, сурлага муутай хүүхдүүд нь ТМС рүү очдог, эсвэл аав, ээж нь орлого багатай гэдэг юм уу, энэ иргэдийн хүүхдүүд нь энэ ТМС-д ордог гэсэн нэг ийм хуучин ойлголтыг л цөмөөрөө нэг энэ тархи толгойноосоо ер нь нэг авч хаях л ёстой гэж ойлгоод байгаа юм. Тийм ээ.

Одоо явж явж ер нь энэ мэргэжлийн боловсрол, техникийн боловсрол гэдэг чинь хамгийн нэр хүндтэй боловсрол, хамгийн нэр хүндтэй мэргэжил.

Тэгэхээр би тантай санал нэг байна. Бидний өнөөдрийн эрх зүйн шинэчлэлээр мэргэжлийн боловсролын

байгууллагууд хоорондоо яаж төрөлжих юм. Хажуу талдаа дадлагын баазуудаа яаж байгуулах юм. Орлого олох юм бол тэрийгээ яаж захиран зарцуулах юм гэсэн энэ эдийн засаг, санхүүгийн бие даасан байдлуудыг нь бид одоогийнхоос нээж өгөх. Өөрөө өөрөө хөгжөөд явах ийм бололцоонууд маш их байгаа юм байна лээ шүү дээ. Тийм ээ. МСҮТ-д санхүүгийнх нь эрх чөлөөг нь өгөх юм бол өөрөө өөрсдөө хөгжөөд явчих боломжуудыг бид олгоё гэж байгаа юм. Нэгдүгээрт.

Хоёрдугаар асуудал бол угаасаа энэ бүх юм чинь санхүүжилттэй л холбоотой. Зөв санхүүжилтийн тогтолцоотой л холбоотой.

Тийм учраас нэг хүүхдийг сургаж байгаа МСҮТ-д сургадаг хувьсах зардал нь бараг 2012 оноос хойш хувьсах зардлаа ерөөсөө шинэчлээгүй юм билээ. Ерөөсөө шинэчлэгдээгүй.

Ер нь шинэчлэгдээгүй үлдсэн салбар бол манай энэ мэргэжлийн болон техникийн боловсролын салбар мөнөөсөө мөн. Мөнөөсөө мөн.

Тэгэхээр одоо яг энэ чиглэл рүү бид ерөнхийдөө үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоон дээрээ суурилж илүү их. Би түрүүн тайлбарласан. Энэ хөтөлбөрүүдэд илүү их өртгийг нь зөв тооцсон хөтөлбөрүүдээр хүүхэд сургаж өндөр цалинтай, өөрсдөө маш их бүтээмжтэй ажилладаг ийм сургалтын тогтолцоо руу л бид нэг алхах ёстой. Ганцхан нэг алхаад орхих биш хоёр алхах ёстой л гэж бодоод байгаа байхгүй юу.

Тэгэхээр би таны яриад байгаа Төв аймгийн. Бид чинь төрийн өмчийн 33 МСҮТ байгаа шүү дээ. Мэргэжлийн

сургалт, үйлдвэрлэлийн сургуулиуд гэсэн үг.

Тэгэхээр эд нарыгаа илүү одоо яг энэ зах зээл, хөдөлмөрийн зах зээлтэй нь уясан, түншлэл дээр нь суурилсан, ажил олгогчидтой нь нэлээн уясан, мэргэжлийн холбоодуудтай нь уясан ийм л тогтолцоо руу л бид явъя л гэж харж л өнөөдрийн энэ эрх зүйн шинэчлэлтийг оруулж ирээд байгаа юм.

Г.Занданшатар: Ажлын хэсэг. 82.

Г.Ганбаяр: Ц.Туваан гишүүний асуултад тодруулаад нэмэлт өгье.

Тодорхой нийгмийн баталгаатай холбоотой үлдээд байдаг байсан хүмүүсийг энэ хуулиар, одоо энэ зарчмын зөрүүтэй санал дээр уншигдаж, хэрвээ дэмжигдэх юм бол багшаас бусад хүмүүс дээр энэ орон нутгийн нэмэгдлүүд нь олгогдохоор бид энэ хуулийн төсөл дээр оруулж ирсэн байгаа.

Дээрээс нь МСҮТ-ийн томилгоотой холбоотойгоор бид санхүүгийн хагас бие даасан байдлыг нь энэ хуулиар бид олгох эрхийг нь өгөх гэж байгаа.

Хэрвээ гишүүд өнөөдөр Та бүхэн дэмжээд явах юм бол.

Тэгэхээр үндсэндээ МСҮТ бол тэгж юу гэдэг юм муу сурлагатай, сайн муу гэхээсээ илүүтэйгээр илүү баялаг бүтээдэг, баялаг бүтээхэд суралцдаг тийм хүүхдүүдийг төлөвшүүлэх рүү илүү чиглэж байгаа ийм тогтолцооны өөрчлөлтийг хийх гэж байгаа юм. Гишүүн ээ.

Г.Занданшатар: Цэвэгдоржийн Туваан гишүүн тодруулъя.

Ц.Туваан: Би түрүүн өмнөх юун дээр хэлж байсан. Дээд боловсрол дээр ярьж байсан.

Хөдөө аж ахуйн салбарын ачааллыг дунд мэргэжилтнүүд үүрч явж байсан юм билээ гээд.

Тэгэхээр энэ дунд мэргэжилтэй хүмүүсийн талаар цаашаа бодлого нь яаж явах юм бэ? Одоо малын бага эмчийн сургалт улс орон даяар хэдэн хүн сурч байна. Тийм. Зоотехникчээр хэдэн хүн сурч байна? Агротехникчээр хэдэн хүн сурч байна? Хаана хаана сураад байна. Энэ хүмүүс дээр ер нь сураад төгссөн хүмүүс чинь ажлын байраар хангагдаж байгаа юу? Одоо хангагдахад ямар асуудал байна?

Тэгэхээр энэ хүмүүсийг илүү сургаж цааш нь ажлын байраар хангаж энэ мэргэжлийн боловсон хүчинг. Ялангуяа хөдөө аж ахуйн салбарын боловсон хүчин бэлтгэх дээр ямар ахиц гарахаар заалт энэ хуульд орсон бэ? Тэрийг нэг тодруулж хэлж өгөөч.

Г.Занданшатар: Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан сайд хариулъя.

Л.Энх-Амгалан: Одоо таны тодруулаад байгаа яг энэ улс оронд хэрэгцээтэй байгаа энэ мэргэжилтнүүдийг бид яаж бэлдэх вэ, энэ хүний нөөцөө яаж бэлдэх вэ гэдэг дээр л энэ хууль маань бүтнээрээ ажлын хэсэг ажилласан, Засгийн газраас өргөн барьсан. Энэ дээр бүтнээрээ гарах юм бол энэ рүү л нэлээн тогтолцооны томоохон өөрчлөлтүүд гарч ирнэ.

Тэр тусмаа хөдөө аж ахуйн салбарт өнөөдөр эрэлттэй байгаа энэ мэргэжлүүдээр яг яаж сургах юм. Энэ хөтөлбөрөө бид яаж шинэчлэх юм.

Шинэчилсэн хөтөлбөр нь өртөгт яаж суурилах юм. Яг тэр өртөгт тооцсон хөтөлбөрөөрөө сурч гарч байгаа хүн маань ажлын байран дээрээ очиж ямар ур чадвартай хүн очих вэ гэдэг дээр л бид энэ өөрчлөлтүүдийг хийгээд байгаа шүү дээ. Ц.Туваан гишүүн ээ. Тийм ээ.

Тэгэхээр одоо яг юу гэдэг юм. Бид энэ сургуулиудаа ч гэсэн нэг жаахан эргэж харахгүй бол нэг аймаг дээр байгаа 2 МСҮТ яг адилхан мэргэжлүүдээр сургаад байдаг.

Одоо жишээ нь, Булган аймаг дээр байгаа 2 МСҮТ яг адилхан. Тэгээд цаана нь 60-хан километр яваад очихоор Эрдэнэт дээр бас нэг хөдөө аж ахуйн МСҮТ гээд. Хоорондоо.../минут дуусав/

Г.Занданшатар: Ажлын хэсэг нэг тодорхой тоотой юм хариул. 82.

Г.Ганбаяр: Одоогийн байдлаар 168 суралцагч энэ чиглэлээр суралцаж байгаа. Ц.Туваан гишүүн ээ.

Тэгээд ер нь тэргүүлэх мэргэжил дээр газар тариалан, мал аж ахуй, малын гаралтай амьтны түүхий эд судлал, мал эмнэл зүй, ойн аж ахуй, тэжээл, бэлчээр судлал, селекц, үрийн аж ахуй зэрэг гээд энэ хөдөө аж ахуйн чиглэлийн нэлээн нарийвчилсан мэргэжлүүд тэргүүлэх мэргэжлийн жагсаалтад Засгийн газрын тогтоолд ороод ингээд албажчихсан явж байгаа учраас энэ дээр тэтгэлэг болон энэ бусад санхүүгийн харилцааг үүсэхэд нээлттэй болоод эхэлчихэж байгаа.

Г.Занданшатар: Гишүүд асуулт асууж, хариулт авч дууслаа. Зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулна. Зарчмын зөрүүтэй 5 санал байгаа.

Санал хураалтад бэлдье.
Гишүүдийг дуудъя. Чуулганы
танхимуудаа цуглуулаарай.

Мэргэжлийн болон техникийн
боловсролын сургалтын тухай хуулийн
ажлын хэсгээс гаргасан зарчмын
зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал
хураалт явуулна.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан,
спортын байнгын хороо дэмжсэн санал
байгаа.

Энэ их чухал өөрчлөлтүүд орсон
юм билээ.

1.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4
дэх заалтын “ахисан түвшний
чадамжийг” гэснийг “чадамжийг” гэж,
3.1.9 дэх заалтын “богино хугацааны
сургалтыг” гэснийг “сургалтыг” гэж,
3.1.11 дэх заалтын “өмнө эзэмшсэн
мэдлэг” гэснийг “эзэмшсэн мэдлэг, ур
чадвар” гэж, “мэдлэг, ур чадварыг”
гэснийг “чадамжийг” гэж өөрчилж, 3.1.12
дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн
найруулах:

“3.1.12.“дадлагажуулагч”
гэж суралцагчийг үйлдвэрлэлийн орчинд
дагалдуулан сургах, ур чадвар
эзэмшүүлэх үүрэг бүхий арга зүйн
сургалтад хамрагдсан ажилтныг.”

Санал гаргасан Улсын Их Хурлын
гишүүн Г.Дамдинням, Г.Амартүвшин,
Ё.Баатарбилэг, Э.Батшугар,
Б.Баярсайхан, Х.Булгантуяа, Х.Ганхуяг,
Б.Жаргалмаа, Ц.Мөнх-Оргил,
Г.Мөнхцэцэг, Ц.Мөнхцэцэг,
Б.Пүрэвдорж, Ч.Ундрам, С.Чинзориг,
Т.Энхтүвшин /цаашид “Ажлын хэсэг”
гэх/

Санал хураалт. /алх цохив/

24 гишүүн дэмжиж, 63.2 хувийн
саналаар санал дэмжигдлээ.

2.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1
дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн
найруулах:

“4.1.Мэргэжлийн болон техникийн
боловсрол, сургалтын зорилго нь
нийгмийн хөгжил, эдийн засгийн
бүтээмжийг дэмжих, хөдөлмөрийн зах
зээл, ур чадварын эрэлт, шаардлагад
нийцсэн мэргэжлийн ур чадвар бүхий
иргэн бэлтгэж, мэргэшлийн түвшин
ахиулах, тасралтгүй хөгжих хэрэгцээг
хангахад оршино.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

63.2 хувийн саналаар санал
дэмжигдлээ.

3.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2,
5.1.3 дахь заалт, 5.1.4 дэх заалтын
“нийгмийн” гэснийг тус тус төслөөс
хасаж, доор дурдсан агуулгатай 5.1.5,
5.1.6 дахь заалт нэмэх:

“5.1.5.хөгжлийн бодлогод
нийцсэн байх;

5.1.6.хөдөлмөр эрхлэлт, ур
чадварын хөгжлийг дэмжсэн байх.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

65.8 хувийн саналаар санал
дэмжигдлээ.

4.Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.7
дахь хэсгийн “6.3,” гэснийг төслөөс
хасаж, 6.2 дахь хэсгийн “бие даан ажил”
гэснийг “хувиараа” гэж /цаашид
тохиолдол бүрд/, 6.5 дахь хэсгийн
“хэмжих ба багц цагийг дараагийн
түвшний боловсролд тооцож дүйцүүлнэ”

гэснийг “тооцох бөгөөд дараагийн боловсролын түвшинд дүйцүүлнэ” гэж, 6.6 дахь хэсгийн “багц цаг” гэснийг “Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын багц цаг” гэж, 6.8 дахь хэсгийн “ажил олгогчийн” гэснийг “түншлэлийн” гэж өөрчилж, 6.14 дэх хэсгийн “тусгай” гэснийг хасах.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.

Байнгын хорооны дарга нь өөрөө үг хэлэх хэрэг байгаа юм уу? Гомпилдоогийн Мөнхцэцэг гишүүн үг хэлье.

Г.Мөнхцэцэг: Дарга аа, 4 дүгээр зүйл, хэд хэдэн зүйл дээр гүйцээн боловсруулж чиглэл авах гэж байгаа юм.

Хоёр жилийн өмнө өргөн баригдахдаа, ер нь 7 хууль өргөн баригдсан. Нийлээд 4 хууль болсон учраас хоорондын уялдаа холбоос гээд. Дээр нь нэр томъёолол дээр хүртэл нэлээн их өөрчлөлтүүд ороод байгаа учраас зарчмын зөрүүтэй саналууд их олон хураагдаад байгаа юм.

Тэгэхээр зарим нэг яам хоорондын хүртэл эрхлэх асуудлын хүрээнд хүртэл зөрчил үүсчихсэн байгаа. Жишээлбэл, тухайн үед МСҮТ маань өөрөө Нийгмийн хамгааллын яаманд харьяалагдаж байсан. Боловсролын яам руу шилжиж ирснээрээ хууль өргөн баригдахад энэ хооронд сургалтын нэр томъёоноосоо хүртэл ингээд өөрчлөлт орсон юм.

Тэгэхээр түр сургалтын асуудлыг эрхэлж байгаа асуудал нь Нийгмийн хамгааллын яаманд байгаад байдаг. Гэтэл энэ хууль гарснаараа Боловсролын яам руу шилжиж байгаа юм шиг яам хоорондын эрхлэх асуудлын хооронд уялдаа, бас зөрчил үүсээд байгаа учраас

зарим нэг заалтууд дээр гүйцээн боловсруулах чиглэл авмаар байгаа юм.

Жишээлбэл, 4 дээр байгаа, 6 дээр байгаа, 9 дээр байгаа, 17 дээр байгаа, 20 дээр байгаа юм.

Тэгээд энэ зүйл, заалтууд дээр гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөөч ээ гэж ийм хүсэлт гаргаж байгаа юм.

Г.Занданшатар: Ер нь МСҮТ-ийн хууль, мэргэжлийн боловсрол, техникийн хуулийн боловсруулалт харин ч ажлын хэсэг дээр харьцангуй бас энэ шигтгэсэн хувилбарыг харахад гайгүй л хийгдсэн юм билээ.

Зүгээр яах вэ, энэ ур чадвар, чадамж энэ тэрийг давхцуулаад хоёр өөрөөр бичээд байгаа нь л.

Тэгээд үүнийг тэгээд гүйцээн боловсруулах чиглэл өгье. /алх цохив/

5.Төслийн 7 дугаар зүйлийн 7.1 дэх хэсгийн “тавигдах” гэснийг “тавих нийтлэг” гэж өөрчлөх.

Санал гарсан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

66.7 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

6-г гүйцээн боловсруулах уу? 6-г гүйцээн боловсруулах чиглэл өгч байна.

7.Төслийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсгийн “түвшинтэй” гэснийг “ангилалтай” гэж, 9.14 дэх хэсгийн “дадлагын баазад” гэснийг “чадамжийн төв, дадлагын баазад” гэж, 9.15 дахь хэсгийн “төв, бааз, аж ахуй” гэснийг “чадамжийн төв, дадлагын бааз, туслах аж ахуй” гэж өөрчилж, 9.12, 9.13 дахь хэсгийг нэгтгэн доор дурдсан агуулгатай

9.12 дахь хэсэг болгон өөрчлөн найруулж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 9.17 дахь хэсэг нэмэх:

“9.1.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага харьяалалтай чадамжийн төв, салбар дундын дадлагын бааз, гарааны компани, бизнес инкубатор төв, туслах аж ахуйтай байж болно.

9.17.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага дотуур байртай байж болно. Дотуур байранд тавих шаардлагыг стандарт, техникийн зохицуулалтаар тогтооно.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

8.Төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.2 дахь заалтын “чанартай” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 30.1.31-д заасан журмын дагуу гэж, 10.1.3 дахь заалтын “байгууллагаар дамжуулан” гэснийг “энэ хуулийн 9.12-т заасан байгууллагаар дамжуулан” гэж, 10.1.8 дахь заалтын “гэрээ хэлэлцээр байгуулах” гэснийг “хамтран ажиллах” гэж, 10.1.9 дэх заалтын “туслах /дэмжлэг үзүүлэх/” гэснийг “дэмжлэг үзүүлэх” гэж өөрчилж, 10.1.3 дахь заалтын “судалгаа хийх” гэсний дараа “зөвлөн туслах” гэж, 10.1.10 дахь заалтын “хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жендэрийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж /цаашид тохиолдол бүрд/ нэмж, 10.1.4 дэх заалтыг төслөөс хасаж, 10.1.5 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, төсөлд 10.1.12 дахь заалтыг нэмэх:

“10.1.5.эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварын үнэлгээг түншлэгч талтай хамтран зохион байгуулах;

10.1.12.түншлэлийг хэрэгжүүлэх.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

61.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

6, 9 хорийг гүйцээн боловсруулна гэсэн. Тийм ээ. 9 дүгээр заалтыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгч байна.

10.Төслийн 12 дугаар зүйлийн 12.3, 12.5, 12.6 дахь хэсгийг төслөөс хасаж доор дурдсан агуулгатай 12.9 дэх хэсэг нэмэх:

“12.9.Дээд боловсролын тухай хуулийн 5.8-д заасан шаталсан сургалттай хөгжмийн дээд боловсролын сургалтын байгууллагын элсэгчид энэ хуулийн 12.1, 12.2 дахь хэсэг хамаарахгүй.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

11.Төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсгийн “хөтөлбөрийг эзэмшсэн иргэнд гэснийг “байгууллагыг төгсөгчид” гэж, 13.2 дахь хэсгийн “Иргэний албан бус боловсрол, амьдралын орчинд суралцаж эзэмшсэн чадамжийг” гэснийг “эзэмшсэн мэдлэг, ур чадварыг” гэж, мөн хэсгийн “13.1.1, 13.1.2” гэснийг “13.1” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

66.7 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

12.Төслийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсгийн “5” гэсний “3” гэж, 14.3 дахь хэсгийн “дээд түвшний чадамжтай” гэснийг “өндөр ур чадвартай” гэж, 14.2, 14.3 дахь хэсгийн “багшлах эрхтэй” гэснийг “багшлах эрхийн гэрчилгээтэй” гэж өөрчилж, төсөлд доор дурдсан агуулгатай 14.4 дэх хэсэг нэмэх:

“14.4.Багшийн мэдлэг, ур чадварын үнэлгээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, мэргэжлийн холбоо, ажил олгогч, сургалтын байгууллагатай хамтран дөрвөн жил тутам зохион байгуулна.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

13.Төслийн 16 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 16.1.3 дахь заалт нэмэх:

“16.1.3.мэргэжлийн боловсролын сургууль, политехник коллежийн захирал, сургалтын менежер, нийгмийн ажилтан, дотуур байрын багш, арга зүйч, номын санч, эмч, хоол зүйч, тогооч, сэтгэл зүйч, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн мэргэжилтэнд эхний тав дахь жил болон дараагийн гурав дахь жил тутамд нэг удаа зургаан сарын үндсэн цалинтай нь тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг ажиллаж байгаа боловсролын сургалтын байгууллагаас олгох.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

61.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

14.Төслийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.1 дэх заалтын “хангагдсан” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жендерийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж, 17.2.1 дэх заалтын “сургалтын байгууллагын” гэсний өмнө “үйлдвэрлэлийн болон” гэж нэмж, 17.1.6 дахь заалтын “11.4” гэснийг “11.3” гэж, 17.2.5 дахь заалтын “явцад” гэснийг “үед” гэж өөрчилж, 17.2.1 дэх заалтын “байгууллагын” гэснийг, 17.2.3 дахь заалтыг төслөөс тус тус хасаж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 17.3, 17.4 дэх хэсэг нэмэх:

“17.3.Суралцагч элссэн хөтөлбөрөөр суралцах хугацаандаа тухайн чиглэлийн мэргэжлийн бусад хөтөлбөрт суралцаж, хос мэргэжил эзэмшиж болно.

17.4.Суралцагч энэ хуулийн 17.3-т заасан ижил чиглэлийн мэргэжлийн хөтөлбөрт хамрагдах тохиолдолд сургалтын төлбөр төлөх бөгөөд тэтгэлгийг давхардуулан олгохгүй.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт явуулъя.

Одоо жендерийн мэдрэмжтэй орчинд ажиллана гэж байгаа юм. Тэгээд жендерийн мэдрэмжтэй орчин гэдгээ яаж тодорхойлох юм. Хууль дээр сүүлд нь. Яаж тэрийг нь мэдрэмжтэй байна уу, мэдрэмжгүй байна уу гэдгийг хэн шалгаж.

64.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

15.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.2.1 дэх заалтын “боловсруулахад оролцох” гэсний дараа “санал болгох” гэж, 19.3.6 дахь заалтын “дадлага

сургалтыг” гэсний дараа “байгаль орчинд ээлтэй, жендэрийн мэдрэмжтэй, хүртээмжтэй” гэж нэмж, 19.3.7 дахь заалтын “дадлагажуулагч багшаар” гэснийг “дадлагажуулагчаар” гэж өөрчилж, 19.3.13 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.4, 19.5, 19.6 дахь хэсэг нэмэх:

“19.3.13.дагалдан суралцагчид Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйлд заасны дагуу цалин хөлс олгох.

19.4.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 15.1.4, 15.1.5, 15.1.6, 15.1.9-д заасан зардал, дэмжлэг, хандивыг албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцуулж болно.

19.5.Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний онцлогоос хамааран мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг дэмжих санд энэ хуулийн 22.1-д заасан Зөвлөлийн тогтоосон хувь хэмжээгээр санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ.

19.6.Хосмог сургалт зохион байгуулсан тохиолдолд ажил олгогчоос болон ажилтнаас төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийг Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 63.3-т заасны дагуу Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас төлнө.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

16.Төслийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэг, 20.2.1 дэх заалтыг доор

дурдсанаар өөрчлөн найруулж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 20.2.4 дэх заалт нэмэх:

“20.1.Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын мэдээллийн санг Боловсролын ерөнхий хуулийн 48.9-д заасан журмын дагуу бүрдүүлж ажиллуулна.

20.2.1.хөдөлмөрийн зах зээл дэх ур чадварын эрэлт, нийлүүлэлт, төгсөгчийн хөдөлмөр эрхлэлт, мөшгөх судалгаа, ажил олгогчийн сэтгэл ханамжийн судалгааны мэдээлэл;

20.2.4.мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын, чадамжийн болон үнэлгээний мэдээлэл.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.
Санал хураалт. /алх цохив/

17 дугаар саналыг гүйцээн босгуулах чиглэл өгч байна. /алх цохив/

18.Төслийн 22 дугаар зүйлийн “Үндэсний зөвлөл” гэснийг “Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зөвлөл” гэж, 22.1 дэх хэсгийн “Үндэсний зөвлөл” гэснийг “мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зөвлөл /цаашид “зөвлөх” гэх/” гэж, 22.2 дахь хэсгийн “төрийн захиргааны байгууллага” гэснийг “төрийн захиргааны төв байгууллага” гэж, мөн хэсгийн “бүрдэнэ” гэснийг “бүрдсэн нийт 15 гишүүнтэй байна” гэж, 22.3, 22.5 дахь хэсгийн “Засгийн газар” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 27.4-д заасан Үндэсний зөвлөл” гэж, 22.6 дахь хэсгийн “Засгийн газарт” гэснийг “Боловсролын ерөнхий хуулийн 27.4-т заасан Үндэсний зөвлөлд” гэж өөрчилж, төслийн 22.9.5 дахь заалтын “засгийн” гэсний дараа “эрэлттэй болон” гэж нэмж,

22.4 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“22.4.Зөвлөлийн даргыг гишүүдийн олонхын саналаар томилогдсон этгээд хэрэгжүүлнэ.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Цэвэгдоржийн Туваан гишүүнээр тасаллаа.

Ц.Туваан: Энэ дээр би яах вэ, тэр юутай.

Түрүүн ажлын хэсгээс асуугаад хариулт авч чадаагүй. Энэ “түр сургалт” гээд асуудал байгаа юм.

Тэгээд энэ дээр гүйцээн боловсруулах гээд харж байсан чинь энэ чинь нөгөө юм салаалдаг, яам салаалдаг асуудал чинь энд дахих гэж байна.

Юу гэхээр одоо би энэ дээр тэр боловсролын хөдөө аж ахуйн институтийг тэр хөдөө аж ахуйн чиглэлийн сургалтын байгууллагуудыг Боловсролын яаманд байдгийг эсэргүүцдэг юм.

Ер нь салбар салбартаа баймаар байгаа юм. Тэгээд даанч дийлддэггүй юм. Хоёр удаа яваад, Байнгын хороогоор ороод дийлддэггүй юм.

Тэгээд ер нь яг салбартаа байсан нь зөв өө. Салбартаа байгаагүй тэр судалгааны байгууллага гэж юу ч хийдэггүй. Тэгээд л нэг тийм параличтай хүүхэд шиг ингээд хийж ч чадахгүй. Нөгөөдүүл нь яахгүй.

Тэгтэл яг үүнтэй адилхан дахиад энэ боловсролын хуулиар орж ирж байгаа юман дээр дахиад “түр сургалт” энэ тэрийг нь Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам руу аваад ингээд

салаалаад. Дахиад л хоёр эзэнтэй болоод эзэнгүй болно.

Тэгэхээр үүнийг хэдүүлээ нэг талдаа байж, арай гэж Хөдөлмөрийн яаманд байж байгаад Боловсролын яаманд ирээд нэг зүг чигээ олж байгаа юмыг салгамааргүй байна. Тийм. Энэ чинь ингээд салгаад ямар ч үр дүнгүй болдог юм шүү.

Х.Булгантуяа сайд аа. Энэ танайд авлаа гээд ч нэг их айхтар гоц гойд юм байхгүй. Нөгөө салаад тасраад ингээд алга болчихдог юм.

Тэгэхээр гүйцээн боловсруулах чиглэл дээр ажлын хэсэг, Байнгын хороон дарга Г.Мөнхцэцэг дарга та бас нэг анхаараад яг миний хэлж байгаа чиглэлээр үүнийг хам, нэг байлгах, салгахгүй байх. Овоо чигээ олоод явж байгаа юмыг ингээд дахиж салгаад л, дахиад л юу ч үгүй болгоно.

Тэгэхээр үүнийг цул байх гэдэг дээр нь, нэг харьяа байх гэдэг дээр нь анхаарч гүйцээн боловсруулалтуудаа энэ олон заалт дээр хийгээрэй.

Л.Энх-Амгалан сайд аа, Г.Дамдинням ажлын хэсгийн дарга аа. Ийм тодорхой санал гаргаж байна шүү.

Г.Занданшатар:

Жамьянхорлоогийн Сүхбаатар гишүүн, Дуламдоржийн Тогтохсүрэн гишүүн.

Ж.Сүхбаатар: Ц.Туваан байж бай даа. Өөрийн чинь хэлдэг юман дээр зүгээр би танин мэдэхүйн юм хэлж өгье.

Давхар ингээд хоёр эзэнтэй болно гэдэг чинь бас буруу ойлголт шүү. Давхар захирагдахаас буюу “субординацийн зарчим” гэж захиргааны юман дээр зарчим байдаг юм.

Шугаман хэвтээ удирдлага гэдгээс гадна ерөнхий удирдлагыг хэрэгжүүлдэг газар, цаад мэргэжлийн удирдлагын хослон хэрэгжих зарчим гэж байгаа юм. Хэвтээ шугаман огтлолцол дээр явдаг гэж.

Тэгэхээр манайхан ганц энэ хууль дээр биш. Ерөөсөө энэ удирдлагын юм бүгдээрээ л нэг эзэнтэй болгоно. Тэр лүү оруулна. Тэр яамаар хариуцна.

Боловсролын яам тэр стандартынхаа удирдлагаар орж ирэх байхгүй юу. Тэр удирдлага чинь. Нөгөө тэр хөдөө аж ахуй, эд нар аваад байхаар чинь тэр үйлдвэрлэл, салбарынхаа чиглэлээр ороод ирэхээр тэр дээр огтлолцох байхгүй юу.

Тэгэхээр энэ дээр ерөөсөө ийм байгаа юм. Журам, хүний нөөц, төсөв хөрөнгө, мэргэжил, арга зүйн сургалт, зөвлөгөөн гээд явахаар хэн хэнийг томилоод байгаа юм, хэн тэр төсөв, мөнгийг нь өгөөд байгаа юм, хэн мэргэжил, арга зүйн сургалт, зөвлөгөө, удирдамжаар хангаад байгаа юм, бодлогыг нь хэн гаргаад байгаа гэдгээрээ тэр хоёр удирдлага чинь дотроо салдаг байхгүй юу. Тэрийг “давхар захирагдах ёс” гэдэг юм.

Тэгэхээр “давхар захирагддаг хэлбэр” байдаг гэдгийг ойлгохгүй бол манай олон удаагийн хуралдаан дээр ярьж байгаа юман дээр нэг талд нь гаргана гээд давхиад байдаг байхгүй юу. Тийм юм байхгүй.

Тэр чинь бусад улс оронд ч тийм.

Жишээлбэл, Засаг дарга гэдэг бол улсын засаг төрийн ерөнхий удирдлагыг хэрэгжүүлж байхад тэнд хажууд нь боловсрол болон бусад салбарын удирдлагууд зэрэгцэн оршиж байдаг байхгүй юу. Тэр чинь хэвтээ шугаман

удирдлага огтлолцож байж тэндээ явж байгааг “давхар захирагдах ёс” гээд байгаа юм.

Тэгэхгүй “давхар захирагдах ёс”-ны энэ ойлголтыг уншиж судлаад тэгээд юмаа огтлолцуулахгүй бол. Түүнээс нэг талд нь гаргаж байна гээд шийдэх гээд оролдоод өөрсдөө өөрсдийнхөө салбарын ойлголтоор ойлгох юм бол энэ төрийн удирдлага чинь зөв болохгүй шүү. Энэ их олон юман дээр давтагдаж харагдаад байгаа шүү.

Түрүүн тэр Төрийн албаны зөвлөл чинь юунаасаа орж ирдэг юм гэхээр төрийн албаны стандартын удирдлага талаасаа. Тэр журам гэдэг талаасаа орж ирдэг юм байдаг.

Тэр Төрийн албаны зөвлөлтэй хамтарч журмаа баталж болно, эсвэл Төрийн албаны зөвлөл өөрөө журмаа гаргаж болно.

Гэхдээ энэ дээр хамтын ажиллагаа манай Монгол Улсад чинь байхгүй болчихоод байгаа юм. Одоо энэ түгжрэл гээд байна шүү дээ. Одоо энэ түгжрэлийг чинь би энэ дээр хараад байна шүү дээ. Төрийн байгууллага болгон салангид удирдлагатай байгаад байгаа байхгүй юу. Гацаж байгаа. Гацаа чинь түгжрэл гэж байгаа байхгүй юу.

Тэгэхээр энэ гацчихсан байдлаа засах гээд л нэг даргад, эсвэл Л.Энх-Амгаланд өгнө, эсвэл Засаг даргад өгнө, эсвэл тэр яаманд өгнө гээд.

Үгүй шүү дээ. Энэ чинь хамтын ажиллагааных нь огтлолцол дээр явдаг эд байхгүй юу даа. Хамгийн гол нь журмаа хэн нь батлах юм, бодлогоо хэн нь гаргах юм, төсвөө хэн нь барих юм, хэн нь мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хурал зөвлөгөөнөө хийж байх юм, хэн нь

бодлогын удирдамж өгч байх юм гэдгээр энэ чинь өөр өөрсдөө ялгаатай байхгүй юу.

Тэгэхээр үүнийгээ бодолцохгүй бол олон юман дээрээс сая өнгөрсөн хуулиуд дээр ч тэр, одоо ч гэсэн энэ дээр ингээд л нэг яригдахад дандаа тийм юм байгаад байгаа шүү.

Г.Занданшатар: Үүнийг гүйцээн боловсруулах чиглэл өглөө.

18-ыг гүйцээн боловсруулах чиглэл өглөө. /алх цохив/

Энэ байна шүү дээ, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам гурав энэ дээр саналаа нэгтгээд яг шигтгэсэн хувилбараа үзэж байж тохирохгүй бол энэ сүүлд нь маш маргаантай сэдэв болохоор байна.

Яагаад гэхээр хуучин Эдийн засаг, хөгжлийн сайд Үндэсний зөвлөлийг даргалах гэж байсан. Тэр байхгүй болж байна. Олонхын саналаар томилдог болж байна. Зөвлөлийн дарга.

Тэгээд энэ маань бас Засгийн газарт тайлагнахаа больж байна.

Тэгэхээр мэдээж “олон талт удирдлагын зарчим”, “субординац” энэ тэр хэрэгжүүлэх боловч энэ дээр бас нэг тийм төрийн өмчийн компаниудыг уг нь боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд санаачилж байгаа юм.

Тэгэхдээ **“төрийн захиргааны байгууллага”** байсныг **“төв байгууллага”** болгочхож байгаа юм. Бүгдийг нь яаман дээр аваад ирж. Энэ дээр чинь нэлээн тийм зөрчилтэй юмнууд үүсэхээр харагдаад байна.

Тийм учраас үүнийг бүхлээр нь яг энэ нөгөө удирдлагын асуудал байгаа учраас үүнийгээ Засгийн газрын түвшиндээ бараг тохирох ёстой асуудал байна шүү.

Дараагийн асуудалдаа.

19.Төслийн 23 дугаар зүйлийн 23.1.8 дахь заалтын “их сургууль, дээд сургуулийн” гэснийг “дээд боловсролын сургалтын байгууллагын” гэж өөрчилж, 23.1.4, 24.1.7 дахь заалтын “тусгай” гэснийг 23.1.8 дахь заалтын “энгийн” гэснийг, мөн зүйлийн 23.1.9 дэх заалтыг хасаж, доор дурдсан агуулгатай 23.1.10 дахь заалт нэмэх:

“23.1.10.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын захирлыг сонгон шалгаруулах журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлах.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.

Дуламдоржийн Тогтохсүрэн гишүүн үг хэлнэ.

Д.Тогтохсүрэн: Би энэ боловсролын салбарын томилгоотой холбоотой асуудал дээр л ер нь байнга үг хэлээд байгаа юм.

Тэгээд ажлын хэсэг авахгүй л байгаа юм л даа. Бид нарын ерөөсөө энэ шинэчлэлийн нэг нь боловсролын салбарт хамгийн их дампуураад байгаа юм юу байна вэ гэхээр энэ томилгооны асуудал байгаа юм.

Томилгоо нь улс төрөөс хамааралтай болчихоод тэгээд үүнээсээ болоод ойр ойрхон холигдож солигддог. Тэгээд энэ нь сургалтынхаа үйл

ажиллагаанд нөлөөлөл үзүүлээд байгаа юм.

Тийм учраас бид боловсролын салбарын томилгоог мэргэжлийн томилгоо руу оруулна гэдэг ийм л зарчим байгаа.

Тэгэхээр мэргэжил сургалт, үйлдвэрлэлийн байгууллага “**мэргэжлийн томилгоотой**” байх ёстой. Дээр нь “**төрийн захиргааны томилгоотой**” байх ёстой юм.

Тэгээд одоо энэ 23.1.10-аар нөгөө “**улс төрөөс хамааралтай**” болчихоод байгаа юм.

Тэгээд бид ийм л юм хийх ёстой байхгүй юу. Гурван юмыг манайхан энэ томилгоотой холбоотой асуудлаар бодох ёстой.

Нэгдүгээрт, хуулиар юу тавих вэ гэхээр тавигдах шаардлагаа л нарийн тавих ёстой. МСҮТ-ийн захирал ийм хүн байна гэдгээ. Тэр салбартаа ажилласан, ийм мэргэжлийн гэж. Сүүлийн үед энэ МСҮТ-ийн захирлууд мэргэжлийн бус болсон гээд л хүмүүс яриад байгаа юм.

Тэгэхээр бид энэ дээр нэгдүгээрт хуулиар тэр тавигдах шаардлагыг нь маш нарийн тавьж өгөх ёстой.

Хоёрдугаарт, сонгон шалгаруулалтыг Боловсролын яам өөрөө огт хийж болохгүй. Сонгон шалгаруулалтыг хийдэг байгууллага тэр Төрийн албаны зөвлөл гэж байна. Тэр л хийнэ.

Боловсролын салбар өөрөө юу өгөх вэ гэхээр Боловсролын сайд зөвхөн ажлын байрны тодорхойлолтоо л өгнө. Хуульд ийм шаардлага хангасан хүнийг томилно гэж байгаа. Хийх гэж байгаа

ажлынх нь чиг үүрэг энэ байна. Энд тохирсон хүнийг танайд сонгон шалгаруулж өгөөч ээ гээд л өгөх ёстой.

Ингэж байж наад томилгоо өөрөө мэргэжлийн томилгоо болох ёстой.

Дээр нь МСҮТ-ийнхээ томилж байгаа хүмүүсийг бодвол энэ хуульд байгаа байх даа. Хэн нь томилох юм? МСҮТ-ийн захирлуудыг. Аан...? ТУЗ бол ер нь тэгээд дампуурдсан томилгоо шүү дээ. Ер нь энэ ТУЗ-ийн томилгоо чинь. ТУЗ юм уу?

ТУЗ гэдэг байгууллага ер нь дампуурлын байгууллага шүү дээ. Би тэгж л боддог юм. Үүнийг юу гэдэг юм энэ төрийн захиргааны байгууллага л томилох ёстой.

Танай энэ мэргэжлийн боловсролын агентлаг гэж байна уу, үгүй юү? Энэ л томилох ёстой байхгүй юу. Тийм.

Түүнээс биш та нар үүнийг тэр ТУЗ-д аваачиж өгдөг бол тэгээд л буцаад л нөгөө дампуурал чинь хэвээрээ байхгүй юу.

Би томилгоон дээр ерөөсөө дахин дахин хэлээд байгаа нь тэр шүү дээ. Сонгон шалгаруулалтыг Төрийн албаны зөвлөлөөр хийлгэ. Ажлын байрны тодорхойлолтыг ажил олгогч буюу тэр сайд нь баталж өгдөг юм байгаа биз ээ.

Томилгоог нь дандаа ТЗ-гийн томилгоо буюу мэргэжлийн томилгоо хийлгэе л гээд байгаа юм шүү дээ. Тэр нь сургууль, цэцэрлэгүүдийг аймгийн боловсрол томил. Аймгийнхаа боловсролыг тэр боловсролын агентлаг нь томил.

Яг үүнтэй адилхан МСҮТ-ийг ялгаагүй тэр агентлаг нь томил. Ингэж байж энэ өөрөө мэргэжлийн чиглэл рүүгээ орно уу гэхээс биш мэргэжлийн биш хүн томилдог болоод л эхлэх юм бол тэгээд наад салбар чинь өөрөө дампуурчих байхгүй юу.

Г.Занданшатар: Тийм. Үүнийг Байнгын хороон дарга Г.Мөнхцэцэг гишүүн ээ, энэ чинь ерөөсөө зарчим нь мэргэжлийн болон техникийн сургалтын сангаас санхүүждэг болж байгаа шүү дээ. Тийм ээ.

Тэгээд төсвийн захирагч нь хэн мөнгөө төлж байна, хэн санхүүг. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас Х.Булгантуяа сайд үүнийгээ сайн үзэхгүй бол.

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан чинь техникийн боловсролын сангийн нэг эх үүсвэр нь болж байгаа. Тэгээд томилгоо нь нэг ийм тусдаа, санхүүжилт нэг тусдаа, тэгээд төсвийг нь Улсын Их Хурал батална гэж байгаа юм. Энэ чинь төсвөөс гадуур батлах юм уу, төсөв дотроо батлах юм уу. Яах вэ, ямар ч байсан ингээд нэг батлагдах байх.

Тэгэхээр санхүүжилтийн зарчим, төсвийн удирдлага, санхүүжилтийн зарчим, захирагчийн зарчимтайгаа томилгооны зарчим уялдахгүй бол болохгүй л дээ.

Тэгэхээр сонгон шалгаруулах журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дангаараа баталж болохгүй л дээ.

Үүнийг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгч байна. /алх цохив/

20.Төслийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1 дэх хэсгийн “хүрээнд” гэсний дараа

“Боловсролын ерөнхий хуульд зааснаас гадна” гэж, мөн зүйлд доор дурдсан агуулгатай 24.1.7, 24.1.8 дахь заалт, 24.2 дахь хэсгийг нэмэх:

“24.1.7.багш, ажилтны мэргэжлийн хөгжлийн үйл ажиллагааг түншлэгч талуудтай хамтран зохион байгуулах;

24.1.8.багш, ажилтны мэргэжлийн зэрэг олгох, ахиулах, сунгах;

24.2.Энэ хуулийн 24.1.7-д заасан чиг үүргийг Засгийн газрын тухай хуулийн 19.1-д заасан байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.

Х.Булгантуяа гишүүн үг хэлье.

Тэгээд энэ маань нөгөө үндэсний зөвлөл. Бас энэ санг. Зөвлөлөө ахиад хоёр хуваачихсан. Сургалт, техникийн боловсролын сан гээд.

Х.Булгантуяа: Дарга аа, энэ дээр таны хэлсэн яг зөв өө.

Засгийн газраас Боловсролын яам өргөн барихдаа **“мэргэжлийн боловсрол”** гэдэг утгаар нь энэ хуулийг өргөн барьсан юм билээ.

Ажлын хэсэг дээр **“мэргэжлийн сургалт”** гээд. Энэ хоёр чинь асар том ялгаатай шүү дээ. Мэргэжлийн боловсрол бол ахлах ангийн сүүлийн 3 жил дээр боловсрол олгоод, хажуугаар нь мэргэжил, дадлага олгох сургалт.

Мэргэжлийн сургалт гэхээрээ богино хугацааны жолооны курс, 30 хоногийн, 3 сарын сургалтууд.

Энэ хоёрыг нийлүүлээд бүгдийг нь Боловсролын яам одоо жишээлбэл жолооны курсийн асуудлыг хүртэл шийдэх болчихоод байгаа байхгүй юу. Уг нь энэ чинь аль аль нь хийх ажил ихтэй л баймаар юм.

Тэгэхээр энэ хоёрыг нийлүүлээд авч яваад. Энэ 20 дугаар дээр ч гэсэн танаас дахин боловсруулах.

Ажлын хэсэг, Байнгын хорооны дарга дэмжих байх. Санал авмаар байна.

Ер нь яах вэ, хэрвээ үнэнийг хэлэхэд Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих дээр бид хийх ёстой гол нэг ажил нь шаардлагатай тохиолдолд иргэдийг дахин сургалтад хамруулж, чадавхжуулах ажлуудыг бид хийх ёстой юм билээ.

Тэр насны хүн МСҮТ-д дахиж сурна гэдэг хэцүү байж магадгүй. Тэр битгий хэл 40, 50 настай хүмүүс ч гэсэн дахин сургалтад хамрагдах эрхтэй шүү дээ.

Тэгэхэд заавал 3 жилийн МСҮТ-д сурч чадахгүй байхгүй юу. Амжихгүй байж магадгүй. Энэ чинь амь амьдралаа авч явж байгаа хүмүүс.

Харин 1 сарын, 3 сарын курст суугаад хөдөлмөр эрхлээд явах бид боломж, бололцоогоор нь чадавхыг нь дэмжих ажлыг өнөөдрийг болтол Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаман дээр хийгээд явж байсан.

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан ч гэсэн үүнд оролцоод явж байсан. Тэгээд Тусгай сангийн тухай хуулийн 3.2 лүү сая Их Хурлын даргын хэлсэнчлэн ажлын хэсэг дээр шууд орохоор хуулийн зохицуулалтууд, зарчмын зөрүүтэй саналууд хийчихсэн байна л даа.

Тэгэхээр энэ дээр дахин боловсруулах чиглэл өгөөч ээ гэж хүсэж байна.

Г.Занданшатар: Ер нь яг ингээд цогцоор нь харахгүй бол мэргэжлийн болон техникийн боловсрол сургалтын удирдлагын тогтолцоог гүйцээн боловсруулах чиглэл өгчихсөн юм шүү дээ.

Тэгээд энэ удирдлагын тогтолцооноосоо энэ бүхэн чинь уялдахгүй бол тэр “**Үндэсний зөвлөл**” маань орон тооны бус байгууллага. “**Үндэсний зөвлөл**”-ийг мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын зөвлөл, Үндэсний зөвлөл гээд бас хоёр салгачихлаа.

Эдгээрийгээ нэг цогцоор нь л харахгүй бол. Тэгээд Үндэсний зөвлөл маань эцсийн эцэст хариуцлага хүлээх үү? Энэ нөгөө төсөв, санхүүжилт, ажлын үр дүн, гүйцэтгэл, туслах аж ахуй гээд олон юмнуудын асуудал зохицуулагдаж байгаа учраас үүнийгээ нэг цогцоор нь сайн харах. Яамд хоорондын координац их сайн хэрэгтэй л юм байна.

Салбар дундын зохицуулалт болчихоод байгаа шүү. Гүйцээн боловсруулах чиглэл өглөө. /алх цохив/

Ер нь салбар дундын зохицуулалттай салбар шүү. Энэ. Одоо бүр шинжлэх ухаанууд хүртэл салбар дундынх болж байгаа шүү дээ.

21.Төслийн 25 дугаар зүйлийн “25.2.1-25.2.10” дахь заалтын дугаарлалтыг “25.1.1-25.1.10” гэж өөрчилж, мөн зүйлийн 25.2.9 дэх заалтыг хасах.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

65.0 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

22.Төслийн 26 дугаар зүйлийн 26.4 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчилж, төсөлд 26.5.3, 26.5.4, 26.5.5, 26.5.6 дахь заалт, 26.7 дахь хэсгийг нэмэх:

“26.4.Удирдах зөвлөл нь нийт арван нэгэн гишүүнтэй байх бөгөөд төрийн захиргааны төв байгууллагаас гурав, нутгийн захиргааны байгууллагаас гурав, тухайн сургалтын байгууллагын хамт олныг төлөөлөх нэг, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлөөлөх гурав, суралцагчийн нэг төлөөллөөс бүрдэнэ. Удирдах зөвлөлийн бүрэн эрхийн хугацаа дөрвөн жил байна.

26.5.3.мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын тухайн жилийн төсвийн төслийг хэлэлцэх, гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн хуваарилалтыг батлах, үр дүн, чанар, гүйцэтгэлд хяналт тавих;

26.5.4.төсвийн хязгаарт нийцүүлэн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтэц, орон тооны дээд хязгаар, цалингийн санг тогтоох;

26.5.5.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын захирлыг энэ хуулийн 23.1.10-т заасан журмын дагуу сонгон шалгаруулж, томилох, хууль тогтоомжид заасан үндэслэлээр чөлөөлөх;

26.5.6.боловсролын сургалтын байгууллагын захиралтай байгуулсан гэрээг дүгнэх;

26.7.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн боловсролын

сургууль, политехник коллежийн удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилно.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.

Сайнхүүгийн Ганбаатар гишүүн үг хэлнэ.

С.Ганбаатар: Энэ мэргэжил сургалтын боловсрол уг нь 2012-2016 онд Боловсролын яаманд байхад нь бөөн юм болж байж л Хөдөлмөрийн яаманд аваачсан. Тодорхой үр дүн гарсан.

Боловсролын яаманд бүр ерөөсөө явахаа больчихлоо гээд л буцаад авч байсан.

Одоо яах вэ, энэ жил ингээд цогцоор нь реформ хийнэ гээд ингээд явж байгаа. Тэрийг нь дэмжилгүй яах вэ. Сайхан юм бодох ч ер нь хэнд ч гэсэн эрхтэй шүү дээ.

Тэгээд хамгийн гол миний хэлэх гээд байгаа юм гэвэл МСҮТ гэдэг чинь хөдөлмөрийн харилцаа болдог. МСҮТ гэдэг ажил олгогч эзэд, бизнесменүүдэд боловсон хүчнийг нь бэлдэж өгөх л ганцхан зорилготой. Хөдөлмөрийн яаманд байдгийн учир нь тэр.

Тэнд улсын гурван талт хэлэлцээр буюу ажил олгогч бизнес эрхлэгчдийн төлөөллийн байгууллага, тэр үйлдвэрчний, тэгээд захиргааны гэсэн, яамдын гэсэн ийм гурван талаасаа үүнийг удирддаг.

Тэгээд 26.4-д би хэд хэдэн санал хэлэх гээд байна. Энд бүр тэгээд шууд төрийн болгоод улс төржүүлсэн тийм захиргааны болгочихжээ.

11 хүний 6 нь захиргааных, 3 төрийн байгууллага, 3 нь орон нутгийн дарга нар. 6 дарга.

Цаана нь 5 хүн байгаа нь нэг нь нэг төгсөгчдийнх гээд байгаа. Нөгөө бизнес эрхлэгчдийн төлөөллийн байгууллагаас гэж байдаг болохоос биш энэ дотор чинь зүгээр компанийн. Таньдаг компаниасаа 3 хүн оруулаад л болоо.

Ингээд л гурилдвал МСҮТ шууд хувийн компани болно гэсэн үг. Энэ ямар ч.

Тэгэхээр энэ бол харин тухайн салбарын. Тэр оёмол, сүлжмэл байна уу, трактор, комбайны байна уу тухайн салбарын мэргэшсэн тэр ажил олгогч эздийн төлөөллийн байгууллагаас 3 хүн гэвэл энэ илүү мэргэшсэн, илүү хариуцлагатай болж эхэлнэ гэсэн олон улсын практикийг энд оруулах шаардлагатай байна.

Хоёрдугаар зүйл. Үгүй ээ, энэ Хөдөлмөрийн яамыг бүр үсгүй хусах нь ээ. Сүүлдээ бүр тэр богинын сургалтуудыг нь ч аваад хаячих юм.

Тэгэхээр энэ чинь эздийн холбоондоо юу хэлэх юм бэ? Тэр эзэддээ боловсон хүчин бэлдэж өгөх гээд байгаа шүү дээ. Бизнес эрхлэгчид энэ удирдах зөвлөл дээр ахиу орж байж сургалтын хөтөлбөрт нь ахиу ордог. Сургалтын хөтөлбөрт нь ахиу ороод чанар чансаанд нь ахиу орохоор тэр хүмүүс дараа нь энэ төгсөгчдийг чинь ажиллуулдаг, цалинжуулдаг тэр хүмүүсийг авдаг.

Тэгэхээр энэ асуудал жаргах замд нь садаа болчих болов уу, гай болчих болов уу гээд жоохон эмээж байгаа ч гэсэндээ үүнийг чинь буцаагаад гүйцээн боловсруулахад нь өгөх боломж байгаа

юу? Байвал их сайн байна. Өгөөгүй шүү. 22-ыг өгөөгүй байх. 22-ыг өгөөд тэгээд энэ ажлын хэсэг дээрээ нэг ярилцвал яасан юм.

Эцэст нь академик боловсрол, ЕБС[срөнхий боловсролын сургууль], СӨБ[сургуулийн өмнөх боловсрол]. Энэ бол сургалтын ажил.

Харин МСҮТ[мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв] болон энэ богино зайн сургалтуудыг чинь “behavioral” гэж яриад байгаа шүү дээ. Бүр сүүлдээ.

Зүгээр тэр ажилчин хүнийг бэлдэх явдал шүү дээ. Мэргэшсэн, чадавхтай ажилчин хүнийг бэлдэх явдал гэдгийг битгий холиосой гэж бодож байна.

Г.Занданшатар: Энэ ингээд жаргах замд саад болсугай. Энэ “аж ахуйн нэгж, байгууллагын төлөөлөл” гэдгийг хэн сонгох юм. Энэ чинь мэргэжлийн холбоод нийт компанийн олонлогоо төлөөлөх хүмүүс байх ёстой болохоос биш тэгээд нэг компанийн төлөөлөл гээд найз хүн оруулчихлаа гэдэг. Тэгээд сүүлд нь энэ яг Хөгжлийн банк шиг асуудал болно.

Баахан хүн шоронгийн хаалга татах юм болно. Эрх мэдлийн хуваарилалтын онол гэж байна шүү дээ. Энд чинь.

Тэгээд ер нь олон талт оролцоонууд сонгон шалгаруулалт нь л буруу болбол асуудалтай болдгийг гашуун түүх нотолж байна.

Гүйцээн боловсруулах чиглэл өгнө. /алх цохив/

Ер нь олон нийтийн радио, телевиз, энэ гурван талт болон олон талтаар хийж байгаа юмнуудын сонгон шалгаруулалт нь зөв хийхгүй бол

нийгмийн даатгалын, эрүүл мэндийн даатгалын гурван талт зөвлөлүүд, бодит үр дүнгүүд ямар байгаа вэ гэж үзэж байгаа.

Тэгээд үүнийг сонгон шалгаруулалтын зарчим энэ тэрийг их зөв болгохгүй л бол, битүүлэг хийх юм бол энэ маш их эрсдэлтэй болно.

Эрх мэдэл, орон тоо, бүтэц, цалингийн сан тогтоохоос авхуулаад тодорхой эрх мэдэл өгчихнө шүү дээ.

23.Төслийн 27 дугаар зүйлийн 27.2.1 дэх заалтын “бакалавр” гэснийг “магистр” гэж, 27.2.2 дахь заалтын “мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага” гэснийг “боловсролын сургалтын байгууллага” гэж, “10-аас” гэснийг “таваас” гэж, “сургалтын менежер, арга зүйч, тэнхимийн эрхлэгчээр 4-өөс” гэснийг “удирдах албан тушаалд гурваас” гэж өөрчилж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 27.5.12, 27.5.13, 27.5.14 дэх заалт нэмэх:

“27.5.12.гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилт, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлогоос багш, ажилтныг урамшуулах, нийгмийн баталгааг хангах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх;

27.5.13.Боловсролын ерөнхий хуулийн 12.9-д заасны дагуу багшийн мэргэжлийн хөгжлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

27.5.14.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 26.2-т заасны дагуу батлагдсан төсвийн 0.5 хувиас доошгүй хэмжээний хөрөнгийг хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн болон үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлого, мэргэжлээс шалтгаалсан

өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд зарцуулах.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг.

Дуламдоржийн Тогтохсүрэн гишүүн үг хэлнэ.

Д.Тогтохсүрэн: Энэ боловсролын байгууллагын, сургалтын байгууллагын удирдах бүрэлдэхүүнд ажиллах хүн дээрээ тавигдах шаардлагаа бууруулаад тавьчихаж байгаа юм.

Орж ирэхдээ уг нь гайгүй ороод ирчихсэн юм байна шүү дээ. 10 жил байна. Тэр салбарт 10 жил ажилласан байна гэдгийг 5 болгочихлоо.

Сургалтын менежер, арга зүйч, тэнхимийн эрхлэгч гээд аягүй чухал мест дээр карьерын зарчмаар дамжиж явна гэдгийг заагаад өгчихсөн байхад нь үүнийг нь бүгдийг нь байхгүй болгоод л ерөнхий нэг удирдах албан тушаал гээд л.

Тэгээд нийгмийн ажилтан ч юм уу, юу ч юм нэг юмаар жаахан байж байсан нөхөр л захирал болчих гээд байна шүү дээ. Наана чинь.

Уг нь орж ирэхдээ аягүй зөв ороод ирчихсэн байна шүү дээ. Сургалтын менежер, арга зүйч, тэнхимийн эрхлэгч гээд нөгөө шатлан дэвшихээр яваад ирчихсэн хүнийг шууд өөр юмаар солиод хаячхаж байгаа байхгүй юу.

Уг нь энэ хууль чинь анх орж ирэхдээ их зөв орж ирсэн байна шүү дээ.

Тэгээд бид үүнээсээ болоод л энэ салбарыг дампууруулаад байгаа байхгүй юу. Хуулиар тавих юм бол ерөөсөө удирдах ажилтан дээр энэ шалгуурыг л нарийн тавьж өгөх ёстой. Энэ шалгуураа үндэслэж ажлын байрны тодорхойлолтыг

нь зөв гаргах ёстой. Тэгээд сонгон шалгаруулалтыг нь тэр салбар нь биш Төрийн албаны зөвлөл зохион байгуулах ёстой.

Ингэж байж л томилгоо буюу энэ салбар өөрөө мэргэжлийн болох ёстой байхгүй юу. Тэгээд бид ингээд нэг аятайхан юм оруулж ирээд л тэгээд л явцын дунд нь дампууруулаад явчихлаа.

Тийм учраас би энэ заалтыг дэмжмээргүй байна. Бодвол энэ орж ирж байгаа хууль дээрээ их аятайхан заалт байсан байна. 10-аас доошгүй гээд. 10 жил сургалтын менежер, арга зүйч, тэнхимийн эрхлэгч гээд чухал заалтуудыг нь байхгүй болгоод тавьчихаж байгаа байхгүй юу.

Г.Занданшатар: Санал хураалт явуулъя. Олонхын бүлгийн даргаас унагаах чиглэл өгч байна. Санал хураалт. /алх цохив/

Энэ санал дэмжигдсэнгүй.

Тэгэхдээ чиг үүрэг дээр байна шүү дээ 0.5 хувийг зарцуулна гэсэн тийм тодорхой эрх хэмжээ өгөх чинь болохгүй л дээ. Энэ сангийн хүрээнд.

24.Төслийн 28 дугаар зүйлийн 28.5 дахь хэсгийг төслөөс хасах.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

Тийм. Энэ ч гэсэн бас унагаах ёстой л байсан юм байна. Сангийн яамны хяналтаас л гаргаж байгаа л юм байна.

Орлого, зарлагын журмыг Сангийн яам, Боловсролын яам хоёр хамтарч батална гэсэн юмыг хасаж байгаа юм.

25.Төслийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.1 дэх заалтын “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан” гэснийг “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас хуваарилсан хөрөнгө” гэж, 29.4.1 дэх заалтын “төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн, техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын” гэснийг “өмчийн хэлбэр үл харгалзан мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын” гэж өөрчилж, мөн зүйл доор дурдсан агуулгатай 29.3.3, 29.3.4 дэх заалт нэмэх:

“29.3.3.төрийн болон орон нутгийн өмчийн мэргэжлийн, техникийн боловсролын сургалтын байгууллагын өөрийн болон туслах үйл ажиллагааны орлогын тодорхой хувь;

29.3.4.энэ хуулийн 19.4-т заасны дагуу төвлөрүүлсэн хөрөнгө.”

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

Санал хураалтыг хүчингүйд тооцъё. /алх цохив/

Хүрэлбаатарын Булгантуяа гишүүн үг хэлнэ.

Х.Булгантуяа: Ажлын хэсэг чинь бараг л хоёр жил хуралдлаа шүү дээ. Яг үнэнийг хэлэхэд.

Тэгээд хэчнээн ч удаа хуралдав. Сүүлдээ бүр юу ч болов. Зүгээр бие биедээ хүндэтгэлтэй хандаад, хэн нэгнийх нь эрх асуудлын хүрээ рүү хэрвээ өнгийж орсон зүйл, заалтууд оруулж байгаа бол тухайн яамнаас нь, эсвэл тухайн сайдад нь нэг мэдэгдчихвэл зүгээр л баярлах байна.

Би үүнийг бүгдийг нь авах гээд байгаадаа ч биш. Зүгээр бусад

хуулиудаараа, тусгай сангийн хууль гээд хуулиудаараа зохицуулагдсан зүйл, заалтууд байдаг юм

Тэгэхээр түрүүн Г.Занданшатар дарга түрүүн өмнөх заалт зүйл, заалт дээр дахин боловсруулах гэдэг чиглэл өгсөн. Үүнтэй адилхан дахин боловсруулах чиглэл авъя.

Г.Занданшатар: Сайд нар ер нь тэгээд. Сайдын ажил бол төр юм. Сан, мөнгөний асуудал бол мөнх юм гэдгийг л санаж байх хэрэгтэй.

Сангийг шууд хөрөнгө хуваарилахаар заачихаж байна шүү дээ. Хуваарилсан хөрөнгө гээд. Тэгээд яаж хуваарилах юм энэ тэр чинь дараа нь бөөн асуудал үүснэ. Хууль чинь хэрэгждэг байх ёстой.

Хуваарилсан хөрөнгө гэж байх юм уу? Нөгөөдөх нь сүүлдээ хэрэгжихгүй бол яах вэ? Тэр нь.

Энэ төсөл дээрээ сан гэж байгаа байхгүй юу. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан.

Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд зааснаас гадна эх үүсвэрээс бүрдэнэ гээд Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан гэж байгаа юм. Энэ чинь эх үүсвэрийг нь зааж байгаа шүү дээ. Тэгтэл ахиад нэг эх үүсвэр бий болгоод хуваарилсан хөрөнгө гэж эх үүсвэр болгодог чинь зөв юм уу л гэж.

Хоёр яам суугаад үүнийгээ гүйцээн боловсруул. /алх цохив/

Одоо хоёрхон санал үлдсэн байна. Тэгээд ер нь энэ олон хуулийг уялдуулна. Энэ бол ингээд олон энэ хуулийг хооронд нь уялдуулна. Ерөнхий хууль нь

гараагүй. Эд нартайгаа уялдуулна гэдэг бол хэцүү ажил гэдгийг ойлгож байна.

Тэгэхдээ энэ салбар дундын зохицуулалтын асуудал гэдгийг бид анхаарахгүй бол дараа нь хууль хэрэгжихгүй байхгүй юу. Бас хэрэгждэг хууль гаргах хэрэгтэй шүү дээ. Бид нар.

25.Төслийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.1 дэх заалтын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих. Энэ сая хойшлуулчихсан.

26.Төслийн 33 дугаар зүйлийг төслөөс хасах.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

33 дугаар зүйлийг хасчихаар чинь тэгээд хууль хүчин төгөлдөр болохгүй болчих юм.

58.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

27.Хуулийн төслийн хамт өргөн мэдүүлсэн Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаах.

Санал гаргасан Ажлын хэсэг. Санал хураалт. /алх цохив/

Энэ бол зөв санал байна.

56.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллоор санал хурааж дууслаа.

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол сургалтын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн

төслүүдийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороонд шилжүүллээ.

Би энэ Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооныхныг

боловсролтой, соёлтой, шинжлэх ухаанч, спортлог улсууд л гэж ойлгож байгаа шүү дээ.

Тэгж л ойлгож байна. Тэгээд л ойлгоцгоо.